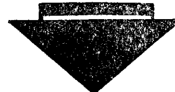
Ніва

ТЫДНЁВІК ГП БГКТ

№ 12 (891) ГОД XVIII БЕЛАСТОК 25 САКАВІКА 1973 г. ЦАНА 60 гр.

ДЗЯВОЧЫ КВАРТЭТ З ВЁСКІ ПЛЁСКІ (злева): Оля Амельянчук, Ліда Максімюк, Іра Паўлючук, Зося Балло, Мірэк Іванюк. Занялі яны першае месца ў катэгорыі вакальных калектываў на цэнтральным аглядзе «Беларуская песня — 73». Захапілі натуральнасцю, галасамі і высокай музычнай культурай. Выканалі «Мяцеліцу» і «Я ў БГКТ уступіла» — частушкі, друкаваныя некалі ў «Ніве».

Фота А. Карпюка.

БГКТ хроніка

■ Чарговае пасяджэнне прэзідыума праўлення беластоцкага павятовага аддзела, якое адбылося 6 сакавіка, разгледзела наступныя справы: 1) падрыхтоўку аддзела да агляду драматычных калектываў, 2) рэалізацыю плана працы і 3) зацвярджэнне новых членаў БГКТ, якія раней пазнаёміліся са статутам БГКТ і падпісалі дэкларацыі аб прыёме іх у рады Беларускага таварыства. Было іх 37 асоб. Зараз беластоцкі павятовы аддзел БГКТ налічвае 445 членаў, якія рэгулярна аплачваюць членскія складчыны. У пасяджэнні прэзідыу-складчыны. У пасяджэнні прэзідыума аддзела прыняў удзел старшыня ГП Мікалай Самоцік, які падкрэсліў добрую працу аддзела, яго старшыні Янкі Цялушэцкага і сакратара Гені Іванюк.

■ 6 сакавіка харавы калектыў БГКТ у Бельску Падляшскім арганізаваў урачыстую вечарыну, прысвечаную «хрысцінам» гэтага калектыву, а таксама міжнароднаму святу жанчын. Адкрыў вечарыну член прэзідыума праўлення аддзела Уладзімір Раеўскі. Прыпомніў ён гісторыю калектыву, якая распачалася ў 1964 годзе. Пасля выступіў мастацкі кіраўнік хору Сяргей Лукашук. Ахарактарызаваў ён працу калектыву ў апошніх гадах і тую сардэчную атмасферу, з якою хор спатыкаўся на Быдгашчыне падчас сваіх канцэртаў. Затым кіраўнік культурна-асветнага аддзела ГП Валянціна Філіпюк прадставіла прапановы адносна назвы бельскага хору БГКТ. Прысутныя пастанавілі калектыўна, каб хор прыняў назву «Васілёчкі». Старшыня ГП Мікалай Самоцік у сваёй прамове падкрэсліў вялікую ролю харавога калектыву, якую ён спаўняе ў беларускім і не толькі беларускім асяроддзі. Перадаў таксама сардэчныя пажаданні далейшага росту мастацкага ўзроўню і выказаў шмат цёплых слоў з нагоды свята жанчын (большасць удзельнікаў хору гэта жанчыны).

■ 7 сакавіка па ініцыятыве членаў БГКТ у вёсцы Баброўнікі, што ў Беластоцкім павеце, адбыўся ўрачысты вечар з нагоды 8 сакавіка.

■ 10 сакавіка ГП, гарадскі і павятовы аддзелы ў Беластоку арганізавалі акадэмію, прысвечаную міжнароднаму святу жанчын. З прамовай з гэтай нагоды выступіў сакратар ГП Янка Зенюк. У мастацкай частцы выступалі: фальклорная харавая група гарадскога аддзела БГКТ у Беластоку і дуэт з Орлі Яўгенія Лапуха і Мікалая Балло. Пасля мастацкай часткі распачалася танцавальная вечарына, на якой дасканала гулялі члены і сімпатыкі БГКТ.

■ Ад 12 сакавіка на пасадзе арганізацыйнага кіраўніка ГП працуе Надзя Даніловіч — былы член харавога калектыву БГКТ у Гайнаўцы. Жадаем поспехаў у працы.

■ Гурток БГКТ у Плёсках налічвае 28 членаў і працуе пад кіраўніцтвам Людмілы Васілюк. Вядомы ён у вёсцы з арганізацыі добрых і карысных мерапрыемстваў. Вось і на 1973 год даволі цікавы план працы гуртка. Прывядзем тут хаця некаторыя мерапрыемствы. У студзені адбылася навагодняя вечарына, у лютым — вечар беларускай песні, у сакавіку — урачыстасць, прысвечаная міжнароднаму святу жанчын, а ў красавіку члены БГКТ абсадзяць дэкаратыўнымі дрэвамі кусок дарогі. На Першы май будзе падрыхтавана спецыяльная сценгазета і акадэмія, будзе адрамантавана дарога і аказана дапамога самотным старым людзям, у жніўні будуць арганізаваны народныя дажынкі, у верасні прадбачана спатканне з ветэранамі другой сусветнай вайны, у кастрычніку — урачысты вечар з нагоды гадавіны Войска Польскага, у лістападзе — акадэмія, прысвечаная Кастрычніцкай рэвалюцыі і з нагоды Дня настаўніка, у снежні вечарына — развітанне са старым годам. Гурток БГКТ супрацоўнічае з гуртком Саюза сацыялістычнай вясковай моладзі. Карыстаецца ў вёсцы вялікім аўтарытэтам, бо толькі дзякуючы яго дзейнасці ў вёсцы Плёскі стала цікавей жыць. Асабліва іх эстрадная група расславіла ў павеце сваю родную вёску. Варта браць прыклад іншым гурткам БГКТ з плёскаўскай бэгэкатоўскай моладзі. (мх)

Новыя вершы

Дваццаты век

Суровы і цвярозы век дваццаты,
Люблю цябе да скону
і кляну.
Вятрамі міжпланетнымі працяты,
Ты знаеш усяму сваю цану.

Музыкі пра любоў натхнёна
трынькаюць,
Малююць генералы галубоў.
А ты
глядзіш
з халоднаю хітрынкаю
І лічыш склады вадародных бомб.

Усё як ёсць табе відаць адразу —
І крой,
і здрада,
і падлог,
і гнеў.
Ад войнаў,
ад палітыкі
і джазу
Ты агрубеў
і рана ачарсцвеў.

І ўсё ж
ты хочаш да вякоў данесці,
Ад ненажэрнай смерці ўберагчы
Паэтаў выпакутваныя песні,
Касмічных трас цяжкія абручы.

Баішся,
каб ад атамных бяссонніц
Навек наш свет зялёны не зачах...
Таму і цягнем мы цябе да сонца
На потных і скрываўленых плячах.

Генадзь Бураўкін

НА НІВЕ БГКТ

Выраслі Плёскі на ніве БГКТ. Сталася гэта ўжо пару год таму. Але каб дакладна гаварыць пра плёскаўскія пачаткі, трэба гаварыць з тымі, хто з'яўляецца культурнай соллю сваёй вёскі, а пра якіх усюды гаворыцца: «расславілі вёску».

Падарылі нам звонкую песню

Таму трэба на пачатку прызнацца, што хоць расказваць будзем пра ўсю вёску Плёскі, галоўнымі героямі рэпартажа будуць: Зося Балло, Іра Паўлючук, Ліда Максімюк і Оля Амельянчук — чацвёрка дзяўчат, якія складаюць квартэт, а таксама нефармальны, але сапраўдны кіраўнік гэтага квартэта — Людміла Васілюк і яшчэ адна важная і неабходная асоба — Мірэк Іванюк, самародны гарманіст, які акампаніруе дзяўчатам у іхніх песнях.

*

Буднішні дзень — першы дзень сакавіка. Нечакана пайшоў сапраўдны вялікі снег. Нават горбы на дарогах, і машына ў іх грэзне. Але двухкіламетровы кусок дарогі ад шашы да Плёскаў праязджаем шчасліва і стаем перад хатай нумар 33, дзе жыве старшыня гуртка БГКТ у Плёсках Людміла Васілюк. Калега Міхась, схапіўшы фотаапарат, прыцэльваецца да прыгожых аканіц дома — сапраўды майстэрская работа! На панадворку гаспадары майструюць пры матацыкле з прычэпай, а маладая гаспадыня Люся ўводзіць нас у гасцінны пакой. Кажа нам ісці па каляровых мяккіх саматканых хадніках — гэтых так модных цяпер вырабах вясковых народных мастакоў.

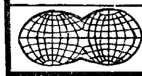
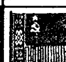
Дзявочы плёскаўскі, і слаўны ўжо, квартэт чакае ў камплекце. Дзяўчаты ўстаюць пры нашым паяўленні. А нас ад гэтага ахоплівае нясмеласць і хваляванне. Ідуць мінуты і гадзіны супольнай размовы. Дзяўчаты аж кіпяць натуральнай свабоднай ветлівасцю, ад прыроды дараванай ім на дарогу жыцця. Яны дочкі гэтай цёплай вёскі Плёскі, дзе ўсе людзі гасцінныя і шчырыя. Як цешыліся ўсе ў вёсцы з першага месца сваіх дзяўчат на аглядзе «Беларуская песня — 73»! Найстарэйшыя бабулі прыходзілі віншаваць іх. А сваю радасць дзяўчаты выражалі звонкай песняй. Усю дарогу дадому з агляду яны з радасці спявалі. Людзі ў вёсцы пачулі, з поля ідучы, спеў і гадалі: «Мабыць, нашы ўзнагароду дасталі, што такія радыя».

Радасць была і ў школах сярод сяброў. Іру Паўлючук віншавалі ў ліцэі імя Касцюшкі ў Бельску, Зосю Балло ў медыцынскім ліцэі, Олю Амельянюк у засадніча завадовай школе, а пра кіраўніка Люсю Васілюк гаварылі настаўнікі і вучні беларускага ліцэя на чале з самім дырэктарам.

Люся падала на стол каву і смачны сырнік. Адзін за адным панаходзілі ў хату людзі. Атмасфера стала сямейнай, радаснай, згоднай. Быў добры, багаты вечар. Усе дзяўчаты і Мірэк задаволены, смяюцца. Адна Люся найбольш маўчыць, адна Люся ўважна прыслу-

(Працяг на стар. 3)

Падзеі ◊ Здарэнні ◊ Факты ◊ Каментарыі ◊ Весткі

 СВЕТ БССР ПОЛЬШЧА ВАЯВОДСТВА

ПАСЛЯ ВЫБАРАЎ У ФРАНЦЫІ

Вынікі прайшоўшых у Францыі выбараў у Нацыянальны сход, на агульную думку палітычных аглядальнікаў, сведчаць аб умацаванні ўплыву ў самых шырокіх масах левых сіл, у першую чаргу Французскай камуністычнай партыі.

Многія публіцысты адзначаюць, што існуючая выбарчая сістэма перашкаджае праяўленню рэальнага ўплыву палітычных партый у краіне. Нават крайне правая «Арор» прызнала, што «мажарытарная сістэма» галасавання «не вельмі справядлівая, таму што дае магчымасць партыям, якія набралі меншую колькасць галасоў, атрымаць перамогу над іншымі партыямі, за якія прагаласавала большая колькасць выбаршчыкаў».

Як вядома, камуністычная партыя правяла ў парламент 73 дэпутатаў; у сярэднім адзін дэпутат — камуніст быў выбраны 70.600 галасамі. У той жа час для выбрання аднаго дэпутата ад увазходзячай ва ўрадавую кааліцыю партыі «Саюз дэмакратаў у абарону рэспублікі» (ЮДР) было дастаткова 31.415 галасоў.

У ФОНД САЛІДАРНАСЦІ

Дэмакратычная маладзёжная арганізацыя — Свабодная нямецкая моладзь Заходняга Берліна сабрала ў фонд салідарнасці Сусветнай федэрацыі дэмакратычнай моладзі больш чым 70 тысяч марак.

Гэтыя сродкі пойдуць на будаўніцтва дзіцячай бальніцы ў Ханоі.

ЗА ПРЫЗНАННЕ КУБЫ

У кангрэсе ЗША ўзмацняюцца патрабаванні спыніць палітыку байкоту, якую праводзіць афіцыйны Вашынгтон у адносінах да Кубы. З заклікам да ўрада «старанна перагледзець» гэту палітыку звярнуўся ўплывовы сенатар Роберт Берд. Многія ў ЗША лічаць, указаў ён, што настаў час для прызнання Злучанымі Штатамі Кубы.

Берд адзначыў, што пачаты працэс разрадкі міжнароднай напружанасці, і ў прыватнасці нармалізацыі савецка-амерыканскіх адносін, «прывялі ўжо да буйных перамен у міжнародным супрацоўніцтве». З заканчэннем в'етнамскай вайны, сказаў Берд, у амерыканцаў з'явіліся падставы спадзявацца на мір і ўмацаванне дружалюбных суадносін з іншымі краінамі.

АБ ПРАМОВЕ ЧЖОУ ЭНЬ-ЛАЯ

Карэспандэнт агенцтва Франс Прэс у Пекіне перадаў, што Чжоу Энь-лай у прамове ў сувязі з Міжнародным жаночым днём перад 200 «замежнымі экспертамі» і членамі іх сем'яў, аб якой стала вядома з добра інфармаваных колаў, выступіў з публічнымі абвінавачаннямі супраць Лінь Бяо.

Гэта прамова, указвае агенцтва, не была апублікавана ў кітайскім друку. Чжоу Энь-лай абвінаваціў Лінь Бяо ў тым, што ён, карыстаючыся барацьбой Мао Цзэ-дуна супраць Лю Шао-цы, завалодаў вялікай уладай. «Следства па справе зграі Лінь Бяо, Чэнь Бо-да і іх памагатых, — сказаў Чжоў Энь-лай, — яшчэ не закончана. «Справа № 541» адносна змовы Лінь Бяо будзе пасля яе заканчэння даведзена да ведама нашых замежных сяброў».

(ак)

АБАВЯЗАЦЕЛЬСТВЫ

Газета «Звязда» ад 14 сакавіка падае, што працоўныя Беларускай ССР абавязаліся: перавыканаць народнагаспадарчы план па вытворчасці прадукцыі на 257 мільёнаў рублёў, у тым ліку тавараў народнага спажывання — больш чым на 140 мільёнаў рублёў; да канца года даць звыш плана 1,2 мільёна квадратных метраў тканін, 100 тысяч пар абутку, 300 тысяч адзінак трыкатажных вырабаў.

СУБОТНІК

Калектыў Мінскага завода шасцерань абавязаўся 21 красавіка дружна выйсці на камуністычны суботнік. Такім чынам рабочыя гэтага завода падтрымалі ініцыятыву маскоўскіх аўтамабілебудаўнікоў завода імя Ліхачова.

З ДУМКАЙ АБ ВЯСНЕ

Савет Міністраў СССР прыняў пастанову аб дадатковых мерах па падрыхтоўцы і правядзенню веснавых палявых работ у 1973 годзе. Яна знайшла шырокі водгук у БССР. Тут асабліва звяртаецца ўвага на той момант пастановы, дзе сказана, што накладаецца абавязак на Міністэрства трактарнага і сельскагаспадарчага машынабудавання і іншыя міністэрствы забяспечыць датэрміновы выраб і пастаўку сельскагаспадарчай тэхнікі і запасных частак да яе.

СЯБРОЎСТВА І СУПРАЦОЎНІЦТВА

Калектывы Каўнаскага шаўковага камбіната імя П. Зібертаса і Віцебскага шаўковага камбіната дружаць даўно. Беларускія рабочыя перадалі каўнаўцам свой вопыт па паляпшэнню аддзелкі тканіны, навучылі іх рабоце на новых прамывачных агрэгатах. Каўнаўцы ў замен дапамаглі ткачыхам, майстрам і інжынерам з Віцебска дасканала авалодаць пнеўматычнымі ткацкімі станкамі. Беларускія і літоўскія тэкстыльшчыкі вырашылі прадоўжыць сацыялістычнае спаборніцтва.

ПОМНІК МАРШАЛУ САКАЛОЎСКАМУ

Нядаўна на адной з цэнтральных вуліц горада Гродна быў адкрыты ва ўрачыстых абставінах помнік праслаўленаму савецкаму палкаводцу, Герою Савецкага Саюза, Маршалу Васілю Данілавічу Сакалоўскаму. Гродзенцычына лічыць яго сваім земляком.

ПА СЦЭНАРЫЯХ А. ВЯЛЮГІНА

Анатоль Вялюгін з'яўляецца аўтарам сцэнарыяў наступных беларускіх фільмаў: «Савецкая Беларусь», «Я — крэпасць, вяду бой...», «Балада аб мужнасці і любві».

У Саюзе пісьменнікаў БССР адбылося абмеркаванне гэтых фільмаў. У спрэчках прынялі ўдзел лаўрэат Ленінскай прэміі народны паэт Беларусі Пятрусь Броўка, Еўдакія Лось, Алесь Махнач, Аляксей Слесарэнка і іншыя. Асабліва высока ацанілі яны фільм «Балада аб мужнасці і любві».

ПРА МАЛАДУЮ БЕЛАРУСКУЮ ПАЭЗІЮ

У Саюзе пісьменнікаў СССР адбылася гутарка пра першыя кніжкі беларускіх паэтаў. З дакладам аб маладой беларускай паэзіі выступіў крытык У. Гніламёдаў. У спрэчках прынялі ўдзел маскоўскія і беларускія паэты, перакладчыкі і крытыкі.

(вр)

ВЕНГЕРСКІЯ ПРАВАДЫРЫ З ВІЗІТАМ У ПОЛЬШЧЫ

На запрашэнне I сакратара ЦК ПАРП Эдварда Герка і прэм'ера ПНР Пятра Ярашэвіча прыязджалі ў нашу краіну: I сакратар ЦК Венгерскай сацыялістычнай рабочай партыі Янаш Кадар і член Палітбюро ЦК ВСРП, старшыня Рэвалюцыйната рабоча-сялянскага ўрада Венгерскай Народнай Рэспублікі Енэ Фок.

На аэрадроме гасцей прывіталі: Эдвард Герэк, Пётр Ярашэвіч і іншыя члены Палітбюро і Сакратарыята ЦК. У той жа дзень у сядзібе ЦК у Варшаве пачаліся размовы нашых правадыроў з венгерскімі. На другі дзень пасля поўдня госці пазнаёміліся з Варшавай.

На заканчэнне сяброўскага візіту венгерскіх гасцей у нашай краіне было апублікавана супольнае камюніке. У ім падкрэсліваецца: неабходнасць далейшай спецыялізацыі і прамысловай каапераціі паміж нашымі краінамі згодна з праграмай XXV сесіі Савета эканамічнай узаемадапамогі; умацаванне сацыялістычнага адзінства і бяспекі ў Еўропе; салідарнасць з народамі паўднёва- ўсходняй Азіі; дзейнасць на карысць еднасці камуністычнага і рабочага руху. У час размоў правадыры абедзвюх краін паінфармавалі аб жыцці і сітуацыі ў сваіх краінах, аб дасягненнях і выніках у працы, аб рэалізацыі пастаноў — у нас VI з'езду ПАРП, у Венгрыі — X з'езду ВСРП.

ВАЯВОДСКІЯ ПАРТЫЙНЫЯ КАНФЕРЭНЦЫІ

У далейшым праходзяць ваяводскія справаздачна-выбарныя канферэнцыі ПАРП. Першая была, як ведаем, у Катавіцах, дзе Эдвард Герэк сказаў, што ваяводскія канферэнцыі закончацца ў красавіку. Адбыліся ў мінулым тыдні чарговыя канферэнцыі: у Варшаве, Быдгашчы і Ольштыне. На кожнай канферэнцыі прысутнічае член Палітбюро ЦК нашай партыі.

Падкрэсліваем значэнне варшаўскай канферэнцыі — сталічнай канферэнцыі ў сувязі са значэннем гэтага горада як вялікага прамысловага, навуковага і культурнага цэнтра для ўсёй краіны. Тут скапілася вялікая частка рабочага класа (Варшава займае II месца ў прамысловай прадукцыі пасля Шлёнска), тут працуюць цэнтральныя дзяржаўныя ўстановы і навуковыя інстытуты, тут маем моцнае навуковае і культурнае асяроддзе.

На наступныя два гады варшаўская канферэнцыя накрэсліла план сваёй далейшай дзейнасці, развіцця сталічнай арганізацыі і яе ўдзелу ў агульнанародным жыцці. Заданні паставіліся з размахам.

У варшаўскай канферэнцыі прыняў удзел член Палітбюро ЦК ПАРП, прэм'ер Пётр Ярашэвіч.

I сакратаром варшаўскай сталічнай арганізацыі быў выбраны зноў Юзэф Кэмпа.

(вл)

ДНІ ПОЛЬСКА-ЛІТОЎСКАЙ ДРУЖБЫ НА БЕЛАСТОЧЧЫНЕ

19 сакавіка пачаліся на Беласточчыне дні дружбы з Літоўскай савецкай сацыялістычнай рэспублікай. Цэлы тыдзень адбываюцца розныя мерапрыемствы, прысвечаныя папулярызацыі дасягненняў літоўскіх сяброў у іх культуры і гаспадаркі.

Дні польска-літоўскай дружбы пачаліся ўрачыстым адкрыццём у ТППР выстаўкі літоўскага плакату і ўрачыстым канцэртам у тэатры імя А. Вянгеркі, у якім прынялі ўдзел вядомыя літоўскія артысты.

Дамы культуры і іншыя культурна-асветныя ўстановы нашага ваяводства падрыхтавалі шмат цікавых мерапрыемстваў: выстаўкі літоўскага жывапісу і графікі, кароткаметражныя фільмы аб Літоўскай ССР, розныя вечарыны з адпаведнымі праграмамі і конкурсы на тэму Літвы. Многія мерапрыемствы адбываюцца з удзелам літоўскіх гасцей.

Беластачане набываюць літоўскія сувеніры ў магазіне падарункаў на вул. Ліповай і каштуюць літоўскую страву ў рэстаране «Каляровым» і кавярні «Кавенскай».

АЎГУСТОЎСКАМУ КАНАЛУ — 150 ГОД

У гэтым годзе мы будзем адзначаць 150-годдзе Аўгустоўскага канала. Да чэрвеня гэтага года запланавана стварэць у Аўгустове музей Аўгустоўскага канала і ўмураваць памятную табліцу на чэсць будаўнікоў канала. Адбудуцца цікавыя навуковыя сесіі на тэму гісторыі канала і яго выкарыстання для турыстычных мэт. Будзе аб'яўлена таксама некалькі конкурсаў, у тым ліку літаратурны і фатаграфічны, а таксама арганізавана шмат спартыўных мерапрыемстваў. Выдавецтва МОН падрыхтоўвае другое, расшыранае выданне кніжкі «Аўгустоўскі канал — яго гісторыя і будучыня», а выдавецтва «Спорт і турызм» — альбом «Аўгустоўскі канал».

НАВУКОВЫЯ ПРАЦЫ АБ БЕЛАСТОЧЧЫНЕ

14 сакавіка адбылася ў Беластоку канцовая фаза конкурсу на найлепшыя доктарскія і магістэрскія працы аб Беласточчыне. Старшыня ВРН др З. Спрыха ўручыў узнагароды і дыпломы удзельнікам конкурсу. Першую ўзнагароду сярод прадстаўленых 76 прац атрымала доктарская праца Ганны Бенашэўскай аб перспектывах забеспячэння Беластока вадой і магістэрская праца Стэфана Трафімюка аб эканамічна-арганізацыйных праблемах агульнаадукацыйных школ у Бельскім павеце.

ПЕРАМОГА ЭЛКА

Калектыў насеннай цэнтралі ў Элку заняў першае месца за 1971—1972 г.г. сярод 60-ці насенных цэнтраляў паўночных ваяводстваў.

СЕМІНАР У БЕЛАВЕЖЫ

Адбываецца ў Белавежы агульнапольскі семінар каляровай фатаграфіі. У праграме чатырохдзённага семінара знаходзяцца рэфераты аб сучаснай тэхналогіі каляровай фатаграфіі. Беластоцкія фатографы-аматары выступаюць з індывідуальнай выстаўкай фатаграмаў Генрыка Рагазінскага, а таксама з калектыўнай выстаўкай, якая складаецца з прац нашых найбольш вядомых фатографаў.

(ач)

Niedziela 25.III.

7.30 Program dnia. 7.35 TV Kurs Rolniczy. 8.10 „Przypominamy, radzimy". 8.20 „Nowoczesność w domu i zagrodzie". 8.45 „Radar". 9.00 TELERANEK. 10.20 „Antena". 10.35 „Wiatraki i komputery" („Klub Sześciu Kontynentów". 11,15 „Nowiny muzycznej oficyny". 12.05 Sportowy magazyn sprawozdawczy. 13.50 „W obiektywie". 14.20 „Przemiany". 14.50 Losowanie numerów Totolotka. 15.00 Dla dzieci: L. J. Kern — „Tajemnica nie ma końca" odc. VIII („Karampuk"). 15.30 „Wielka gra". 16.20 „W starym kinie" — „Co się stało z trzecią nowelą „Eroiki"? 17.05 „Między codziennością a gwiazdami". 17.40 Mała Scena Teatru Rozrywki: T. Bernard — „Incydent na Placu Pigalle". 18.15 „Tele-Echo". 19.20 Dobranoc. 19.30 Dziennik. 20,05 „Wielka miłość Balzaka" — film pol.-franc. odc. I — „Nadzieje i upokorzenia". 21.00 PKF. 21.10 Viva Maria" — program rozr. 21.40 Magazyn sportowy.

Poniedziałek 26.III.

12.45 TV Technikum Rolnicze: Botanika. 13.25 TV Technikum Rolnicze: Mechanizacja Rolnictwa. 15.20 i 23.00 Politechnika TV. Kurs przygotowawczy. Fizyka. 16.25 Program dnia. 16.30 Dziennik. 16.40 „Zwierzyniec". 17.25 „Echo stadionu". 17.55 „Spacerkiem po kinach". 18.25 TV Kurier Warszawski. 18.45 Magazyn Postępu Technicznego. 19.20 Dobranoc. 19.30 Dziennik. 20.05 Teatr TV: R. Brandstaetter — „Upadek kamiennego domu". 21.05 Program publicystyczny. 21.35 „Jarmark na dzień 27 marca" — program rozr. z okazji Międzynarodowego Dnia Teatru. 22.15 Dziennik. 22.35 „Maski" K. Szymanowskiego. Gra Elżbieta Zając — fortepian.

Wtorek 27.III.

8.55 „Wielka miłość Balzaka" — film pol.-franc. cz. I — „Nadzieje i upokorzenia". 9.55 Dla szkół (kl. II lic.) Język polski — A. Fredro — „Śluby panieńskie". 10.55 Dla szkół: (kl. III lic.) Język polski — G. B. Shaw — „Pigmalion" 16.25 Program dnia. 16.30 Dziennik. 16.40 TELEWIZJA MŁODYCH. 18.10 Program rozrywkowy. 18.25 TV Kurier Mazowiecki. 18.45 „Targi o targi" — program publ. 19.20 Dobranoc. 19.30 Dziennik. 20.05 „Młodzi zakochani" — film fab. radz. 21.30 „Dokąd mogą pójść" („Profile kultury"). 21.55 Dziennik. Wiadomości sportowe. 22.20 „Studio przebojów" — program TV NRD. 23.05 TV Technikum Rolnicze: Botanika. 23.40 TV Technikum Rolnicze: Mechanizacja Rolnictwa.

Środa 28.III.

9.25 „Młodzi zakochani" — film fab. radz. 10.55 Dla szkół: (kl. VIII) Fizyka — „Stany skupienia ciał". 11.55 Dla szkół: (kl. VII) Historia — „Warszawska Cytadela". 12.45 TV Technikum Rolnicze: Zoologia. 13.25 TV Technikum Rolnicze: Hodowla zwierząt". 14.00 „Wybieramy zawód". 15.20 i 22.50 Politechnika TV. Kurs przygotowawczy. Matematyka. 16.25 Program dnia. 16.30 Dziennik. 16.40 Dla młodych widzów: „Gramy w sznurki". 17.10 Dla dzieci: J. Porazińska — „Gadające zwierciadło". 17.35 „Informacje, Towary, Propozycje". 17.55 „Przez Afrykę" — film dok. czechosł. (odc. IV). 18.25 TV Kurier Warszawski. 18.50 Dobranoc. 19.00 Dziennik. 19.25 Sprawozdanie z meczu piłki nożnej o Mistrzostwo Świata: Walia-Polska. W przerwie ok. 20.15 Wiadomości sportowe. 21.15 Studio 63: M. Żuławski — „Bilet" („Opowieści mojej żony"). 21.30 „Artyści, których podziwiamy" — Konstanty Kulka. 22.25 Dziennik.

Czwartek 29.III.

8.30 „Kolonia Lanfieri" — film fab. czechosł. 9.55 Dla szkół: (kl. VI) Historia — „200 lat temu" 10.25 Sprawozdanie z meczu piłki nożnej o Mistrzostwo Świata: Walia-Polska — powtórzenie. 14.00 Matematyka w szkole: „Mnożenie i dzielenie liczb" cz. II. 16.25 Program dnia. 16.30 Dziennik. 16.40 „Ekran z bratkiem". 17.45 PKF. 17.55 Występy zespołów ludowych. 18.25 TV Kurier Mazowiecki. 18.45 „Raport z WSM" — rep. — odc. IV. 19.10 „Przypominamy, radzimy". 19.20 Dobranoc. 19.30 Dziennik. 20.05 „Alfred Hitchcock przedstawia" — film fab. USA. 21.00 „Nowa gmina". 21.30 „Z olimpijskim pozdrowieniem". 22.25 Dziennik. Wiadomości sportowe. 22.55 TV Technikum Rolnicze: Zoologia. 23.30 TV Technikum Rolnicze: Hodowla zwierząt.

Piątek 30.III.

10.00 „Alfred Hitchcock przedstawia" — film USA. 12.45 TV Technikum Rolnicze: Chemia. 13.25 TV Technikum Rolnicze: Język polski. 15.20 i 23.10 Politechnika TV. Kurs przygotowawczy. Rysunek techniczny. 16.25 Program dnia. 16.30 Dziennik. 16.40 „Pora na Telesfora". 17.25 „Nie tylko dla pań". 17.45 „Wieczorne melodie" — program rozr. radz. 18.20 „Turystyka i wypoczynek". 18.30 TV Kurier Warszawski. 18.50 „Dialogi historyczne". 19.20 Dobranoc. 19.30 Dziennik. 20.05 „Spotkanie z Ireną Jarocką" 20.40 Panorama Tygodnia. 21.20 Teatr TV: F. Knorre — „Kołki w płocie". 22.45 Dziennik. Wiadomości sportowe.

Sobota 31.III.

10.00 „Markiza Angelika" — film fab. franc. wł. — NRF.12.55 TV Technikum Rolnicze: Chemia. 13.25 TV Technikum Rolnicze: Język polski. 13.55 Program dnia. 14.00 Sprawozdanie z meczu hokejowego o Mistrzostwo Świata: Polska — Czechosłowacja (Moskwa). W I przerwie ok. 14.30 Program I proponuje. W II przerwie ok. 15.20 Redakcja Szkolna zapowiada. 16.30 Dziennik. 16.40 Dla młodych widzów: „Budujemy dom" — turniej wiedzy o zawodach budowlanych. 17.40 „Podróż do Gdańska" — film pop. naukowy. 18.10 „Kwadrans — rep. film. 18.30 „Godzina Orfeusza". 19.20 Dobranoc. 19.30 Monitor. 20.15 „Markiza Angelika" — film fab. franc.-wł.-NRF. 22.10 Dziennik. 22.30 Wiadomości sportowe i sprawozdanie z meczu hokejowego Polska-Czechosłowacja. 23.00 „Szukamy Przebojów Polskich Nagrań".

Piątek, 23 marca

14.30 Program dnia. 15.15 Film dokument. 16.10 Almanach TV. 16.40 Film fab. 17.15 Program estradowy. 18.15 Teatr miniatur. 19.00 Czas. 19.30 Hokej. Szwecja-ZSRR.

Sobota, 24 marca

7.00 Program dnia. 7.30 Koncert. 8.15 Film dokument. 9.15 Przegląd międzynarodowy. 9.30 Mozaika muzyczna. 10.45 Film fab. 12.30 Spotkania muzyczne. 14.30 Filmy animowane. 16.10 Koncert. 16.50 Dla dzieci. 17.30 Film fab. 19.00 Czas. 19.30 Koncert. 20.50 Hokej. Czechosłowacja — ZSRR.

Niedziela, 25 marca

7.00 Program dnia. 8.00 Dla żołnierzy. 8.30 Kiosk muzyczny. 9.00 Spektakl teatralny. 13.45 Program muzyczny. 15.00 Klub filmowy. 16.50 Film animowany. 17.45 Film fab. 19.00 Czas. 19.30 Program sportowy.

НОВЫЯ ВЕСТКІ АБ БЕЛАРУСКІМ ДРУКАРЫ СПІРЫДОНЕ СОБАЛЮ

Скупы архіўны матэрыял, вядомы на сённяшні дзень аб беларускім друкары XVII стагоддзя Спірыдоне Собалю, папоўніўся больш дзесяткам актавых запісаў, якія дазваляюць па-новаму глянуць на гэту даволі цікавую асобу. Запісы гэтыя знойдзены аўтарам гэтых радкоў у Цэнтральным дзяржаўным гістарычным архіве (ЦДГА) БССР у г. Мінску ў час навуковай камандзіроўкі, а таксама ў ЦДГА УССР у Львове. У гэтай камандзіроўцы прыняў удзел старшы навуковы супрацоўнік ЦДГА УССР у Львове О. Я. Мацюк. Увагу яго звярнулі актавыя кнігі магістрата г. Магілёва, дзе, як вядома, С. Собаль надрукаваў некалькі кніг (Буквар языка славенска, 1636; Псалтырь, 1637; Апостол, 1638; Тестамент царя Василия) і адкуль, як толькі меркавалі некаторыя вучоныя, паходзіў друкар. Дасканалы знаўца старой кнігі, сёння ўжо пакойная маскоўская даследчыца А. С. Зярнова назвала Собаля (што зусім зразумела) беларускім друкаром, поўнасцю згаджаючыся з забытым некаторымі гісторыкамі аўтарам «Гісторыі Магілёўскага брацтва» (Магілёў-на-Дняпры, 1890) Ф. І. Жудрам, які зусім не сумняваўся ў яго паходжанні, хаця і не меў наконт гэтага прамых і ясных указанняў. Неабходна адзначыць, што нейкі час (і то, здаецца, з лёгкай рукі гісторыка украінскай кнігі І. Агіенкі) панавала думка аб украінскім паходжанні друкара нягледзячы на адсутнасць крыніц. Знойдзеныя новыя гістарычныя весткі за 1636—1647 г.г. дазваляюць цалкам і поўнасцю сцвердзіць сумняваючыхся гісторыкаў у тым, што Собаль паходзіў з Магілёва, дзе, як будзе сказана ніжэй, мелі нерухомую маёмасць яго бацька і маці.

Напомнім некаторыя вядомыя факты з жыцця друкара. С. Собаль пачаў сваю друкарскую дзейнасць у Кіеве, дзе друкаваў у 1628-1630 г.г. Пасля гэтага ён друкаваў у Куцейне каля 1631-1632 г.г., Куцейне ці Буйнічах — 1632, Буйнічах — 1635, Магілёве — 1636-1638. Усяго ім было надрукавана крыху больш 15 кніг. Запрошаны ў Кіеў мітрапалітам Іовам Барэцкім, беларускі друкар заставаўся ў горадзе да яго смерці, г.зн. да верасня 1631 г., пасля чаго атрымаўшы запрашэнне мсціслаўскага падкаморыя Багдана Сцяткевіча, пераехаў у Куцейна. У Куцейне стараннем Б. Сцяткевіча і яго жонкі быў заснаваны манастыр, пры якім знаходзілася школа. У ёй абучалі «элінаславянскай», лацінскай, польскай і рускай мовам. Пасля прыезду друкара пры гэтым манастыры пачала дзейнічаць друкарня. Праз некалькі гадоў Собаль друкуе кнігі ў манастыры, які знаходзіўся ў нядаўна заснаваным Б. Сцяткевічам горадзе Буйнічах, але неўзабаве па невядомых прычынах вяртаецца ў свой родны горад Магілёў, дзе яго друкарская дзейнасць працягвалася тры гады. З канца 30-х гадоў XVII стагоддзя дайшлі да нашых дзён весткі аб паездцы Собаля ў Маскву і яго гандлёвых сувязях з маскоў-

(Працяг на стар. 6)

КАРЫСНЫ ІНФАРМАТАР

З году ў год паяўляюцца ў польскім і замежным друку навуковыя даследаванні і папулярныя артыкулы, прысвечаныя татарам, пражываючым у Народнай Польшчы. Аб іх жа расказвае і кароткаметражны фільм, што нядаўна ўвайшоў на экраны нашых кіно. І ўсё гэта праца аднаго аўтара — мгр Мацея К а н а п а ц к а г а — вядомага і нашаму чытачу па яго працы ў «Ніве». Хоць М. Канапацкі жыве ў Сопаце, але ўсёй душой ён прысутнічае на Беласточчыне. Вынікам гэтай непарыўнай сувязі з нашым рэгіёнам і з'явілася яго кніжка «Пад беластоцкімі мінарэтамі»1), якую ў канцы мінулага года выдаў Ваяводскі цэнтр турыстычнай інфармацыі ў Беластоку.

Кніжка належна прадумана, і хоць яна невялічкая па аб'ёму, змяшчае значную колькасць інфармацыі пра татараў, якія жывуць у Сакольскім павеце. Ва ўступе («Беластоцкі Арыент») М. Канапацкі піша: «Набліжаючыся да вёсак Багонікі і Крушыняны, што знаходзяцца на ўсходніх ускраінах ваяводства, ужо здалёк заўважым макаўкі мінарэтаў, закончаных паўмесяцам. Іменна гэтыя паселішчы прыцягваюць увагу турыста. Наведваюць іх таксама заграднічныя госці, перш за ўсё з мусульманскіх краінаў, якія традыцыйна цікавяцца веравызнаўцамі ісламу ў Польшчы». Аднак аўтар адразу папярэджвае незадачлівага турыста, што «беластоцкія мусульмане вельмі не любяць, калі ў іх шукаюць нейкіх дзівосаў». І гэта натуральна, бо татары карыстаюцца поўным раўнапраўем, як і ўсе грамадзяне нашай дзяржавы, і працуюць для дабра ўсяе краіны.

У раздзеле «Татарскім шляхам» аўтар дае кароткі, але змястоўны нарыс гісторыі польскіх татараў ад XIV стагоддзя да нашых дзён. Пачалі яны пасяляцца на тэрыторыі Вялікага княства Літоўскага, як вядома, яшчэ пры Вітаўце, прымалі таксама ўдзел у абароне дзяржаўных граніц Рэчы Паспалітай і «для прызнання іх ваенных заслугаў ды рэкампенсаты залеглай салдацкай пенсіі Ян III Сабескі надзяліў татараў зямлёй на Падляшшы. Татары-вайскоўцы атрымалі надзелы ў Багоніках, Крушынянах, Нятупе, Лужанах, Драглях і Малявічах на Беласточчыне. У Люблінішчыне пасяліліся ў Лебедзеве, Малашэвічах і Студзянцы». На працягу стагоддзяў ахвярна служылі сваёй новай айчыне, і з іх асяроддзя выйшла шэраг выдатных постацей у гісторыі польскай ваеннай справы, грамадскага жыцця і навукі. «Сёння, — піша М. Канапацкі,

(Працяг на стар. 4)

Пачатак на стар. 1

Падарылі нам звонкую песню

хоўваецца і, здаецца, адразу запісвае ў памяці ўсе словы, усе думкі. Яна вучаніца чацвёртага класа беларускага ліцэя ў Бельску, яна плануе, што яшчэ трэба ім зрабіць і чым яшчэ заняцца.

Калі той жа квартэт рыхтаваўся да агляду калядных калектываў, то пайшлі дзяўчаты па вёсцы шукаць песень. Ад бабулі Варкі Федарук запісалі старынныя калядныя песні. Песні гэтыя па-народнаму дасціпныя: «Одін голы, другі босы, той без майток, што хлеб носіт! Гэй, Коляда».

Але пачаткі? Вернемся да пачатку гэтага цікавага калектыву. Усе дзяўчаты жывуць «на адным канцы вёскі». Усе голасна спяваюць. Усе разам вучыліся ў школе. І там ужо пачалася іхняя пясняркая дружба. Але доўга было бясспланава. Вось збяруцца, паспяваюць і ўсё.

Калі вырастаць пачалі? Адна кажа: «два гады таму» (Зося), другая кажа: «як закончылі школу» (Ліда), а трэцяя сказала «як Люся настала старшынёй, то ў нас пайшло» (Іра).

У вёсцы ёсць вялікае зацікаўленне працай дзяўчат. На частыя вечары ў клубе, якія арганізуюць супольна гурткі БГКТ і ЗСМВ з клубовай Люсяй Абрамюк, прыходзіць уся вёска і яшчэ многія з іншых вёсак. Старэйшыя жанчыны займаюць першыя рады і б'юць найбольшыя бравы дзяўчатам за песні. А потым падыходзяць да іх і пытаюць, калі колішнія песні будуць спяваць. Дзяўчаты рашылі: «Мы хочам цяпер з вельмі старых песень зрабіць цэлы рэпертуар і арганізаваць спецыяльны вечар. Пойдзем па вёсцы, запішам песні ад бабуляў».

Мірэк Іванюк прымкнуў да дзявочага калектыву недзе пад восень мінулага года. Цяпер іграе ім і выконвае ролю музычнага інструктара. Бо трэба сказаць, што плёскаўскі калектыў паўстаў і працуе без ніякай дапамогі з боку прафесіянальных інструктараў. Але мае сваю таямніцу поспеху. Гэта дасканалыя галасы, вельмі гарманічныя, уласны стыль выканаўства песень — спяванне поўным голасам, выразнае вымаўленне слоў, пашана для кожнай музычнай фразы, натуральнае захаванне на сцэне, без ніякіх выбрыкаў. Сталі і заспявалі дзяўчаты, і найбольшы скептык паверыць у сілу народнай песні.

Дзяўчаты самі купляюць за свае грошы матэрыял і самі шыюць уборы. Кажу да іх: «Вы ж сваіх грошай не маеце. Ад бацькоў бярэце хіба?» А Ліда першая на гэта: «Нашы бацькі цешацца з гэтага».

З плана працы гуртка БГКТ у Плёсках запісваю адзін пункт. Пад весну гурток БГКТ разам з партыйнай арганізацыяй вёскі (29 членаў) пойдзе садзіць лес і абсаджваць дрэвамі дарогу. Старшыня Людміла Васілюк кажа: «Бо мы плануем заняцца шырэйшымі формамі грамадскай працы, напрыклад, чынамі. Для гэтага выкарыстаем усю моладзь, якая ёсць у вёсцы».

Іра Паўлючук, якая ў час нашай сустрэчы найбольш адважна выказвае свае думкі, сказала неяк: «Цяпер рэй вядуць маладыя». Таму і ў гуртку БГКТ 28 членаў маладых. А ў гуртку ЗСМ — 20. Адны з другімі сардэчна супрацоўнічаюць. Іра Паўлючук з'яўляецца сакратаром у гуртку БГКТ і ЗСМВ. А старшынёй гуртка ЗСМВ — іхні Мірэк Іванюк. Скарбнік у БГКТ — Ліда Максімюк (сто працэнтаў складчын за мінулы год), а Зося Балло — член рэвізійнай камісіі гуртка БГКТ. Оля Амельянчук — чацвёртая з квартэта з'яўляецца скарбнікам у гуртку ЗСМВ. І гэтым мы дапаўняем нашу інфармацыю пра дзейнасць плёскаўскага мастацкага калектыву.

Аж у Беласток, у рэдакцыю прыйшла за намі звонкая дзявочая песня, якую яны на расстанне нам падарылі: «Ой мяцеліца, мяцеліца ўсе дарогі замяла».

Вера Лейчук

Людміла Васілюк — старшыня гуртка БГКТ у Плёсках.
Фота М. Хмялеўскага.

СЕЙМІК БЕЛАСТОЦКІХ ГАСПАДАРОЎ

У Беластоцкім павеце адбыўся сеймік перадавых гаспадароў. На сеймік запрасілі ўсіх тых, хто згодна з правіламі конкурсу «Беластоцкая вёска гаспадарная і культурная» атрымаў званне «Узорнага гаспадара» або «Майстра сельскагаспадарчай прадукцыі».

У конкурсе ў мінулым годзе ў Беластоцкім павеце прыняло ўдзел 156 вёсак і 1327 індывідуальных гаспадароў. Першую ўзнагароду 100 тысяч зл. заваявала сяло Яваровка. Павятовая камісія, маючы на ўвазе конкурсныя крытэрыі, 41 гаспадару прызнала званне «Майстра сельскагаспадарчай прадукцыі», а 156 — «Узорнага гаспадара».

З былой грамады Шымкі закваліфікавалі толькі аднаго гаспадара як «узорнага». Проста не прымяняюць тут сіласаў і няправільна загаспадароўваюць зялёныя ўгоддзі. А трэба ж падкрэсліць, што гэта асноўныя справы беластоцкай сельскай гаспадаркі і таму яны так высока пунктуюцца ў конкурсе.

Плёны чатырох збожжавых культур у 1972 у сярэднім у павеце склалі 23,2 цэнтнера з гектара (план на 1975 год прадбачвае 23 цэнтнеры), бульбы — 200 цэнтнераў (такі план прадбачваецца на 1975 год), цукровых буракоў 400 цэнтнераў.

У часе дыскусіі, якая разгарнулася пасля выступлення афіцыяльных асоб, гаварылася аб праблеме меліярацыі, угнаенняў, аб маладых гаспадарах. Браніслаў Сядлецкі з Агулаў, гміна Чарна Беластоцкая, прадставіў справы сваёй вёскі. Агулы налічваюць усяго 17 гаспадароў, якія гаспадараць на грунтах 5—6 класа. Ёсць лугі, але забагненыя. Хтосьці абяцаў агулянцам, што ў хуткім часе іх лугі будуць меліяраваны, у сувязі з чым можна разгарнуць жывёлагадоўлю. Гаспадары купілі 20 племянных (зарадовых) цялят, захацелі ўключыцца ў акцыю «20 мільярдаў». Аднак з меліярацыі нічога не выйшла. Агулаўскія гаспадары не страцілі ахвоты да жывёлагадоўлі, але перайшлі масава на выкананне сіласаў. У гэтым годзе дакупілі яшчэ 50 цялят.

Перадавыя гаспадары Беластоцкага павету гаварылі, што часта здараецца так, што не дапамагае ніякае ўгнаенне, калі не пасееш вапны, асабліва т. зв. магнезнай вапны. Аднак гэтай вапны вельмі мала ў продажы, а з другога боку карты заквашэння глебы вельмі часта неактуальныя або недакладныя.

Маладыя гаспадары гаварылі аб калектыўным загаспадарванні зямлі, а іншыя гаварылі аб цяжкасцях тых маладых, хто не мае запісанай на сябе гаспадаркі, а хацеў бы гаспадарыць па-сучаснаму. Напрыклад, гаспадар, які не мае запісанай на сябе зямлі, не можа ні атрымаць з ПФЗ, а ў сувязі з тым не можа купіць ні ялоўкі, ні ўзяць угнаення на скрыпт.

Тэкст і фота А. Карпюка.

І сакратар ПК ПАРП у Беластоку Ян Дзяніслюк (справа) і член экзекутывы ВК ПАРП, кіраўнік арганізацыйнага аддзела ВК Рышард Кавальскі (другі справа) уручае дыпломы перадавым гаспадарам павету.

У часе нарады была арганізавана выстаўка прылад і машын для перапрацоўкі малака.

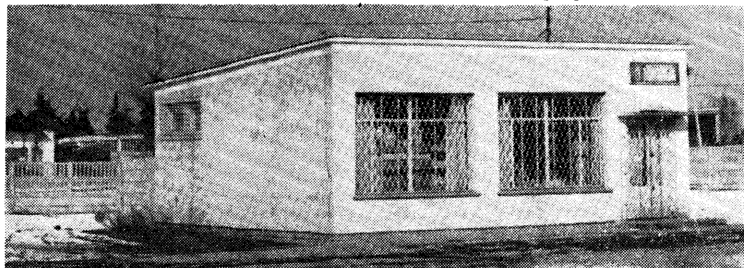
ГС у Гарадку ў Беластоцкім павеце з кожным годам пашырае сваю дзейнасць, паколькі ўсё больш ёсць крамаў і тавараў, якія знаходзяцца ў продажы.

— За мінулы год, — гаворыць старшыня ГС Яўген Паплаўскі, — мы мелі амаль паўтара мільёна злотых даходу.

Старшыня прыводзіў нам многа лікаў, якія былі доказам таго, што багацець таварамі вясковыя крамы. Апрача таго, за апошнія гады прыбыло некалькі новых гандлёвых павільёнаў, напрыклад, у Вейках, Зубрах і Гарадку. Так што цяпер крамы ёсць амаль у кожнай большай мясцовасці гарадоцкай акругі. У мінулым годзе ГС у Гарадку адкрыў майстэрню, у якой можна адрамантаваць тую ці іншую сельскагаспадарчую машыну, трактар, а нават самаход. Будуецца пункт скупкі хатняй жывёлы ў Валілах, а таксама мадэрнізуецца гарадоцкая масарня. Яшчэ ў гэтым годзе пачнуць будаваць пякарню ў Гарадку і дзве новыя крамы ў Каралёвым Мосце і Борках, пры будове якіх жыхары задэклараваді грамадскі чын.

— Прыдаўся б яшчэ ў Гарадку рэстаран, — кажа старшыня ГС. — Рабочыя з гарадоцкай трыкатажнай фабрыкі «Каро» маюць клопаты з харчаваннем. А ёсць іх тут больш тысячы. Маладыя жыхары Гарадка не могуць дачакацца кавярні...

ГС у Гарадку клапоціцца таксама аб кадрах прадаўшчыкоў у сваіх крамах. Добра працуючых і шматгадовых часта ўзнагароджвае. Да такіх належаць: Галіна Зарэцкая з Мастаўлян, Ніна Анхім з Гарадка, Валя Хлябіч і Ніна Проньчук з Валілаў-станцыі. ГС паклапаціўся і аб лепшым ацяпленні сваіх крамаў у зімовы перыяд і даставіў большую колькасць халадзільнага абсталявання ў вясковыя крамы з думкай аб лепшым перахоўванні харчовых прадуктаў улетку.

Новая крама ў вёсцы Валілы-станцыя.

Гарадоцкі ГС добра выконвае свае абавязкі і ў іншых галінах дзейнасці. Між іншым, перавыканаў ён планы кантрактацыі збожжавых культур за гэты год, а таксама паспяхова выконвае план продажу мінеральных угнаенняў. ГС купіў два трактары і возіць імі мінеральныя ўтнаенні да сялянскіх сяліб, а хоча набыць яшчэ трэці трактар, бо такім чынам можна будзе паспяхова забяспечыць мінеральнымі ўгнаеннямі ўсіх сялян.

ГС вядзе таксама культурна-асветную дзейнасць. Адкрыў ён тры клубы селяніна ў Свіслачанах, Белявічах і Гарадку. У клубе ў Свіслачанах адбываюцца апошнім часам заняткі ў рамках паўэхнага універсітэта. Усе клубы ГС забяспечыў неабходным абсталяваннем, тэлевізарамі, свежай прэсай, рознымі настольнымі ірамі. У Гарадку ў мінулым годзе быў адкрыты цэнтр «Сучасная гаспадыня», які арганізуе шматлікія карысныя мерапрыемствы для жанчын і дзяцей. Між іншым, жанчыны ходзяць на курс рацыянальнага харчавання, касметычны, запрашаюць да сябе лекараў, арганізуюць тэатральныя спектаклі. У мінулым годзе ў час палявых работ арганізавалі яны тры вясковыя дзяцінцы. Кіраўнік цэнтра «Сучасная гаспадыня» Б. Бяленя арганізуе для жанчын розныя конкурсы і мерапрыемствы, выкарыстоўваючы да гэтага розныя нагоды, арганізуе кулінарныя паказы, абучэнне ў галіне абслугоўвання механізаваных прадметаў хатняга ўжытку і г.д.

Я. Цялушэцкі

КАРЫСНЫ ІНФАРМАТАР

(*Працяг на стар. 3*)

— у Польшчы жыве каля 3 тысяч татараў. У новых межах дзяржавы апынуліся тры старыя гміны мусульманскага веравызнання: у Багоніках, Крушынянах і Варшаве. Новыя гміны паўсталі ў Гажове Вялікапольскім і Гданьску. Самай вялікай сукупнасцю татараў лічыцца сёння Беласток, у якім жыве каля 500 асоб, яны ўтвараюць шостую гміну».

Наступныя два раздзелы аўтар прысвячае паказу сучаснага жыцця татарскага насельніцтва ў Багоніках і Крушынянах, яго традыцыям, рэлігійным абрадам і аб'ектам культуры.

У раздзеле «Кнігі, святы, абрадавыя звычаі» асаблівую ўвагу звяртае на сябе месца, у якім гаворыцца аб кітабах («кітаб» — па-арабску: кніга). «Адарваныя стагоддзі таму назад ад бацькаўшчыны, з бегам часу страцілі татары адзін з дыялектаў турэцкай мовы, і яго месца занялі беларуская, або польская мовы. Гэтыя мовы ўвялі яны да пісьменства, карыстаючыся аднак арабскім алфавітам, захоўваючы ўсё ж разам з рэлігіяй валоданне арабскім пісьмом», — заўважае М. Канапацкі. Дарэчы будзе дадаць, што вывучэнне кітабаў, складзеных на беларускай мове, даставіла сучаснаму беларусазнаўству шэраг каштоўных звестак па гісторыі беларускай мовы. Адным з даследчыкаў гэтых рукапісных кніг з'яўляецца таксама М. Канапацкі.

«Татары ў штодзённым жыцці» — гэта заключная частка кніжкі. У ёй аўтар сцвярджае, што сёння «штодзённае жыццё татараў такое самае, як і рэшты мясцовага насельніцтва. Апранаюцца яны паводле панучай у Польшчы моды. Займаюцца сельскай гаспадаркай і гадоўляй або маюць дадатковыя даходы з працы пры пабудове дарог, а ў выпадку баганічанаў — са службы на паблізу праходзячай чыгунцы. Такія традыцыйныя заняткі як гарбарства, агародніцтва ці балагольства сярод татараў ужо занікаюць». Можам толькі пашкадаваць, што ў кнізе не знайшлося больш фактаў імення аб гаспадарчай дзейнасці татарскага насельніцтва на Сакольшчыне, асабліва ў мінулыя часы. Яно, як вядома, адыграла вялікую ролю ў пашырэнні ў гэтым рэгіёне гадоўлі коней і авечак, а таксама развіцця гарбарскага рамяства. Не без уплыву татараў мястэчка Крынкі перад першай сусветнай вайной развілося ў значны цэнтр гарбарства — у гарбарнях працавала каля 3. тысяч рабочых. Напэўна нейкі ўплыў татараў на мову, культуру і абрадавасць ёсць таксама сярод мясцовага беларускага насельніцтва. На жаль, і гэтая справа засталася незакранутай у кнізе.

У выданні знайшлося многа цікавых здымкаў і ілюстрацый, кніжка мае прыемную каляровую вокладку. Гэта вельмі карысны інфарматар аб татарах, пражываючых у Народнай Польшчы.

Мікалай Гайдук.

1) Maciej Konopacki, „Pod białostockimi minaretami", Wojewódzki Ośrodek Informacji Turystycznej w Białymstoku, 1972. s. 36, cena 10 zł.

За акном лівень. Вось табе і каляндарная вясна! Калісьці сустракалі мы вясну пару дзён перад Вялікаднем або на Вялікадні на Благавешчанне (Вялікдзень жа свята рухомае).

У той дзень, дзень вясны, як мы яго называлі, заўсёды было цёпла і сонечна. Не тое, што сёння. Прыемна, вельмі прыемна вярнуцца думкамі ў сваю родную вёску, у сваё мінулае, незабыўнае і непаўторнае, ізноў сустрэць вясну.

У дзень вясны ўставалі мы рана-раненька, каб хоць убачыць, як сонейка «ірае». Не часта ж нам, дзецям, даводзілася глядзець каляровае неба ўстаючага сонца. Яно ж і не кожны дзень «іграла». Паверце мне, яно сапраўды «іграла», цешылася, падскоквала то ўніз, то ўверх, а вакол яго разбягаліся, як радуга па дажджы, рознаколерныя праменні. І мы бачылі, што не толькі мы, дзеці, сустракалі вясну, што сустракала яе таксама з вялікай радасцю сонейка.

Спаць мы ўжо больш не кладіся, чакалі, пакуль цеста падрасце і мама спячэ «бусліныя лапы». Не ўсе з вас бадай сёння ведаюць, што гэта за бусліныя лапы. А гэта печаныя булачкі, робленыя накшталт бусліных лап (папраўдзе скажу вам, што не такая я ўжо пэўная, ці гэтыя смачныя булачкі былі падобныя на сапраўдныя бусліныя лапы). Амаль у кожнай хаце, дзе былі малыя дзеці, маці абавязкова пякла бусліныя лапы. Цэлы дзень тады мы «цягалі» лапы і ганяліся па вёсцы, па загуменні, па паплавах, каб толькі ўбачыць дзенебудзь бусла. Ды барані Божа, не стоячага, а толькі лецячага. Хто з нас убачыў стоячага ці ходзячага бусла — значыць, цэлае лета будзе мець «цяжкія» ногі, а вядома ж, дзецям улетку патрэбны амаль «ногі Кіршэнштэйн». Трэба ж і за каровамі збегаць, і за пчалой ці матылькам нейкім паганяцца. Калі пабачыў хто-небудзь лецячага бусла, дык так «пёр» куды вочы глядзелі, што толькі пяткі бліскалі. Значыць, будзе мець «лёгкія» ногі. Праўда, сёння нам у горадзе не трэба і бусла, і без яго кожным ранкам «прэм» да аўтобуса, як калісьці за буслам. Хто ведае, а мо таму і маем «лёгкія» ногі?

Я так пра дзяцей, а пра моладзь магла б і забыцца. А яна ж па-свойму сустракала вясну. І яна за бусламі ганялася, як і малышы, толькі напэўна цікавей гэта выглядала. Увіце сабе: узіраецеся ў акно, вуліцай ідзе малады хлапец ці дзяўчына роўным, спакойным крокам. Раптам, як не дасць «ходу» невядома чаму і куды. Бяжыць ды бяжыць, толькі пыл за ім нясецца. А ён жа ўбачыў лецячага бусла.

Хлопцы яшчэ пару дзён наперад мелі поўныя рукі работы. Яны, як правіла, павінны зрабіць «гуйданкі». Помню, такую «гуйданку» ставілі ля клуні нашага суседа, у якога былі два малады хлопцы. Высокая, стройная «гуйданка» стаяла таксама на ўзгорку за вёскай ля лесу. Туды і мы не раз хадзілі нядзелямі, каб трошкі «пагуйдацца». А пад вечар хлопцы збіралі дзяўчат ля такіх «гуйданак» і веселіліся да самай позняй ночы. Адтуль на ўсю вёску разносіўся гоман ды меладыйныя зацяжныя песні.

Сёння той шумлівы ўзгорак стаіць, як сіротка, толькі сосны ў той памятны дзень, дзень вясны, успамінаюць шэптам аб мінулым.

За акном стала ціха. Дождж перастаў. Я зірнула на седзячага побач мяне братавага сына ды спытала:

— А ты, Слаўка, устанеш заўтра раненька, каб убачыць, як сонца «ірае»?

Слаўка паглядзеў на мяне дзіўным позіркам, нахіліўся да вуха свайі маці і ціхенька сказаў:

— Мама, наша гарадская цёця здурнела ці што? Аб чым яна пляце?

Не атрымаўшы адказу, Слаўка ізноў угледзеўся ў тэлевізійны экран, дзе паказвалі касмічную ракету, што імчалася на Месяц.

Н. Андрэюк

Нашаніўская пара

«НАША НІВА» Ў АЦЭНКАХ КРЫТЫКАЎ — ЧАСТКА V.

У сувязі з тым, што некаторыя з сучасных крытыкаў спасылаюцца на Я. Коласа як на чалавека, які не згаджаўся з афіцыйным кірункам «Нашай нівы» і заставаўся ў апазіцыі ў адносінах да выдаўцаў гэтага тыднёвіка, варта прывесці найбольш характэрныя фрагменты з аўтабіяграфіі і лістоў пісьменніка. Фрагменты гэтыя высняюць сувязь Коласа з «Нашай нівай», яго адносіны да важакоў і да праграмы гэтага тыднёвіка. Я. Колас ужо на самым пачатку існавання «Нашай долі» і «Нашай нівы» ўвайшоў у кантакт з гэтымі часопісамі. Спачатку Колас змяшчаў у гэтых часопісах свае творы, у пазнейшы час пачаў непасрэдна працаваць у рэдакцыі «Нашай нівы». Колас працаваў у рэдакцыі да моманту арышту і суда, які засудзіў пісьменніка на тры гады турэмнага зняволення. Аднак нават у час турэмнага зняволення вершы Коласа паяўляліся на старонках «Нашай нівы». Пасля выхаду з турмы Колас у далейшым кантактаваўся з выдаўцамі «Нашай нівы». У 1914 годзе аднак пачалася першая сусветная вайна, якая стала непасрэднай прычынай ліквідацыі «Нашай нівы». Эмацыянальная сувязь Коласа з «Нашай нівай» мусіла быць вельмі моцнай, калі, пішучы ў 1928 годзе аўтабіяграфію, прысвяціў сваім сувязям з «Нашай нівай» многа ўвагі. Колас разглядзеў у аўтабіяграфіі розныя фазы сваіх сувязей з «Нашай нівай». Варта прывесці найцікавейшыя фрагменты гэтага дакументу.

У сувязі з тым, што аўтабіяграфія гэта была напісана па заказу рускага гісторыка літаратуры Колас карыстаўся тут рускай мовай.

«Осенью 1906 г., — піша Колас, — на одном революционном съезде в Минске я познакомился с Александром Никитичем Власовым. К этому времени в Вильне зародилась группа лиц, постановившая издавать газету на белорусском языке. Власов как-то дознался обо мне как о белорусском поэте и приехал, чтобы разыскать меня. Разумеется, с великой радостью согласился я вступить в сотрудники «Нашей доли». Вернувшись домой, я с жаром взялся за стихи. Написал «Наш родны край» и подписался «Якуб Колас». Этот псевдоним я сообщил Власову в день своего знакомства с ним. Моё стихотворение было напечатано в первом номере «Нашей доли». У далейшым фрагменце аўтабіяграфіі Колас падкрэсліваў тую радасць, якая агарнула яго пасля апублікавання верша ў першым нумары беларускай газеты.

Прыведзеная цытата па сутнасці нямнога гаворыць аб адносінах Коласа да праграмы «Нашай нівы» і да яе выдаўцоў. З гэтай прычыны варта прывесці яшчэ некалькі вытрымак з аўтабіяграфіі пісьменніка. Вытрымкі гэтыя канчаткова адкажуць нам на пытанне, якімі былі адносіны Коласа да «Нашай нівы».

«В обстановке крайнего убожества, — пісаў Колас, — зарождалось белорусское культурное движение. Общее недоверие, враждебность со стороны властей, отсутствие материальных средств, — вот что было спутником этого движения. Но редакция «Нашей нивы» упорно вела свои дела несмотря на громадные препятствия. Я жил в редакции, Власов выдавал мне 5 копеек в день на пропитание. О гонораре никто не заикнулся, наоборот, каждый из нас готов был отдать последнюю копейку для поддержания своего дела».

Характарызуючы свае адносіны з «Нашай нівай» у час турэмнага зняволення, Колас напісаў: «В 1908 году я был осуждён на 3 года заключения в крепости. Просидел в минском тюремном замке. Связь с редакцией «Наша нива» не прекратилась, хоть и носила преимущественно случайный характер».

Пасля выхаду з турмы Колас пачынае зноў працаваць настаўнікам. Піша досыць многа і друкуе ў «Нашай ніве». Утрымоўвае кантакт з рэдакцыяй, піша лісты рэдактару Власаву. Тон гэтых лістоў сведчыць аб глыбокім даверы, з якім адносіўся пісьменнік да рэдактара газеты. Вось фрагмент ліста Коласа, высланага Власаву ў 1912 годзе: «Дарагі Аляксандр Нікіціч! Каб вы ведалі, як вы ўцешылі мяне, напісаўшы некалькі слоў! Ахвотна паехаў бы я да Вас у Вільню, але ў кішэні тонка. І нягледзячы на гэта, я ўсё ж такі думаю пабыць у Вільні, толькі Вы пачакайце мяне. Я думаю паехаць да Вас 1 февраля на масленіцу, а ў Вільні быў бы 22 у 10 гадзін раніцы. Прышліце мне на дарогу грошы...

...Цяпер пасылаю што-колечы, а далей прышлю болей, напішыце мне і зрабіце, каб мог паехаць у Вільню. Вас пабачыць і сябе паказаць, пагаварыць як і што. Места ніякага няма. Губернатар па прашэнню выдаць свідзецельства аб палітычнай благанадзежнасці напісаў «отказать».

Пішыце ж, чакаю.
Ваш Якуб Колас».

Зразумела, што такі ліст можа пісаць чалавек толькі таму чалавеку, якога ён любіць і шануе.

ТАК БЫВАЕ...

Вось яна, «нячыстая сіла», стаіць у паўлітрах і чацвяртушках на полках у крамах. Праўда, дарагаватая яна. Многім людзям на паўлітра трэба дзень працаваць. Але грош цана была б хрысцінам, вяселлям, розным сямейным і несямейным урачыстасцям, калі б не было чаго выпіць. Бо аб рознага роду прыёмах добра гавораць тады, калі не толькі хапае добрай закускі, але асноўнае, калі ёсць удосталь гарэлкі. Яна так увайшла ў наш быт, урасла ў традыцыю, што сталася галоўным элементам усіх важнейшых момантаў у нашым жыцці. Няма такой сілы, якая б магла адвучыць людзей ад гарэлкі. Ніякія доказы аб шкоднасці алкаголю для арганізму чалавека, мусіць, не паўстрымаюць ад выпівак.

Але справа ў тым, каб гарэлку піць у меру, каб чалавек сябе кантраляваў і ведаў, калі адставіць лішнюю чарку і не паддацца прынукам. Бо заўсёды лепш не дапіць, як перапіць. Заўсёды лепш выпіць на адну чарку менш, чым на адну чарку больш. Гарэлка прадукуецца для людзей. І трэба быць чалавекам падчас яе спажывання, бо лішняя цяга да гарэлкі можа перайсці ў хранічны алкагалізм, які цалкам змяняе ўвесь псіхічны воблік чалавека. І калі чалавека пачне маніць гэтая «нячыстая сіла», калі ён без яе не зможа жыць, тады ўжо бяда, тады ўжо сям'я, працоўны калектыў, грамадства перастаюць для яго існаваць. Усе яго думкі накіраваны толькі да аднаго — да чаркі. Такія людзі калечаць сваё жыццё і жыццё сям'і. Яны схільны да розных злачынстваў. І толькі таму, што ў пару не было каму ўстрымаць ад лішніх выпівак іх, людзей слабахарактарных, людзей бесталковых.

Калі хто пацікавіцца лёсам п'яніц, то заўважыць, што ўсе яны пераважна былі добрымі, здольнымі людзьмі, але гарэлка іх знішчыла, у многіх выпадках давяла да трагедыі, або нават да заўчаснага і неразумнага канца. Паслужымся прыкладамі з нядаўніх трагічных выпадкаў у Клейніках, што ў Гайнаўскім павеце. Малады нежанаты чалавек Васіль Лабузінскі пачаў ад кілішка. Пасля ўсё больш і часцей выпіваў, а пазней матка не магла ўжо яго адхіліць ад надмернага п'янства. Васю вабіла гарэлка, быццам нейкая «нячыстая сіла». Калі напіваўся, пачынаў думаць аб самагубстве. Першы раз, калі ён уваліўся ў калодзеж, яго выратавалі і затойвалі гэты факт. Але манія самагубства праследавала яго далей. Хадзіла за ім, быццам цень. І ўрэшце павесіўся. Яго пахавалі... Справілі памінкі, на якіх «бутэлькавыя» сябры Рыгор Сільвеструк і Мікалай Карпінскі, выпіўшы шмат гарэлкі, у гонар смерці свайго сябра, пайшлі да крамы на піва. Паміж імі выбухла сварка, і здаравяка Рыгор Сільвеструк ударыў слабога Мікалая Карпінскага, а той ляснуўся аб кравэнжнік маставой. І вось другая ахвяра алкагалізму. Была яна пахавана таксама з усімі гарэлачнымі почасцямі.

Двойчы займалася гайнаўская пракуратура справай смерці Мікалая Карпінскага. Рыгор Сільвеструк піў гарэлку і аднойчы пры гэтай самай краме заспорыў ён (зразумела, з неадказнымі людзьмі) на 500 зл. што без аддыху вып'е літр гарэлкі. І мала што не выпіў. Але зваліўся з ног. Прыцягнулі яго дахаты. Палажылі на лаву, з якой ён зваліўся і хутка памёр. І ўжо не паспеў адказваць на пытанні пракуратуры (меў ён павестку) аб тым, як ён прычыніўся да смерці Мікалая Карпінскага. У той жа дзень, калі гарэлка выканчвала Рыгора Сільвеструка, непадалёк ад Клейнік рабочыя памаглі памерці маладому хлапцу, які, як і Рыгор Сільвеструк, заспорыў з імі, што вып'е літр гарэлкі на працягу 10 мінут. І ён не выпіў. Выклікалі хуткую дапамогу. Праязджала яна праз Клейнікі, затрымалі яе там, яна ратавала таксама і Рыгора Сільвеструка. Але было ўжо запозна...
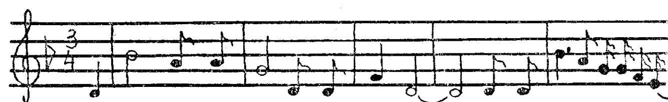
Значыць, гарэлка ў руках неразважных людзей з'яўляецца смяротнай «нячыстай сілай».

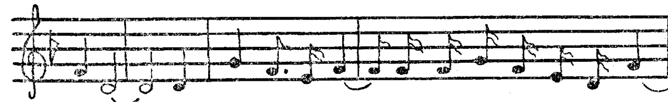
Міхась Хмялеўскі.
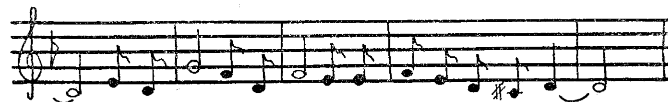
ФАЛЬКЛОР

ХРЫСЦІННАЯ

Moderato

Эй, кум да кумы заліцаўся —
Канапелькі сеяць абяцаўся.
Ён сеяў, сеяў, высіваючы, сказаў:
— Ты кума, ты душа, за ўсе кумы хараша.
Эй, кум да кумы заліцаўся —
Канапелькі вырваць абяцаўся.
Ён рваў, вырываў, вырываючы, сказаў:
— Ты кума, ты душа, ты кругом хараша.
Эй, кум да кумы заліцаўся —
Канапелькі церці абяцаўся.
Ён цёр, выціраў, выціраючы, сказаў:
— Ты кума, ты душа, за ўсе кумы хараша.
Эй, кум да кумы заліцаўся —
На сарочку набраць абяцаўся.
Ён браў, выбіраў, выбіраючы, сказаў:
— Ты кума, ты душа, за ўсе кумы хараша.
Эй, кум да кумы заліцаўся —
І сарочку шыць абяцаўся —
Ён шыў, вышываў, вышываючы, сказаў:
— Ты кума, ты душа, за ўсе кумы хараша.
Эй, кум да кумы заліцаўся —
І сарочку надзець абяцаўся.
Ён клаў, накладаў, надзяваючы, сказаў:
— Ах, ах кума, душа, ты кругом хараша!

Ад Аляксандры Грыцук, 1923 года нараджэння, вёска Калодна, Беластоцкага павету, запісаў 24 студзеня 1973 г. Мікалай Гайдук. Нотны запіс з магнетафоннай стужкі зрабіў Эдуард Гойлік.

ЛАВІ СВІННЮ ЗА ВУШЫ!

(фота-фельетон)

Свінячы піск здалёк абвясціў нам, што мы набліжаемся да скупачнага пункту ў Гарадку.

Што там цікавага?

— Нічога, — адказвае селянін, Тодар Госцік з Меляшкоў (здымак 1), гаспадар на 2,5 гектарах зямлі, які ў мінулым годзе прадаў дзяржаве пяць кормнікаў, а на гэты год запланаваў прадаць чатыры.

— Што ж тут можа быць цікавага? — дадае ён. — Адна буда, вага і невялічкі майдан. Добра вось, што ні дажджу, ні снегу, а то і схавацца няма дзе.

— Эх, Госцік, — крычаць гаспадары, што чакаюць сваёй чаргі, — не балбачы, здавай сваіх свінак!

Гаспадар бярэ каня за вузду і падганяе воз пад рампу. А тут нечаканасць... Паршук, замест пакорна ісці на вагу, скок у бок, вядома ж — свіння (!), і ўжо на прасторным скупачным пляцы, дзе не так проста злавіць яго і заставіць, каб вярнуўся назад.

Пакуль прадаўжаецца бегатня, за недысцыплінаванай свіннёй, пад рампу пад'язджае наступны гаспадар (здымак 2).

Аднак тут зноў іншая бяда. Свінка зарылася носам у падарожную скрынку і нізашто ў свеце не хоча вылезці адтуль, як бы прадчувала, куды вядзе яе гэтая апошняя дарога.

— А ты яе за вушы цягні! — падказвае Іван Рагач з Залукаў (здымак 3), які ў мінулым годзе здаў 7 кормнікаў, дык і вопыт у яго багаты.

— Вазьмі і пацягні, — адказвае заклапочаны гаспадар, — калі гэтая свіння адвярнулася да мяне задам і толькі хвосцік паказвае!

Урэшце свінка трапіла на вагу, дзе яе паяўлення чакаў ваговы Ян Пюрэцкі (здымак 4).

Калі ўжо ўсе гаспадары былі абслужаны, ваговы, класіфікатар і яшчэ нейкі рабочы супольнымі сіламі, ды пры дапамозе гумовых палак загналі свінак у самаход (здымак 5), які даставіў іх на мясны камбінат у Беластоку.

М. Нурэцкі
фота аўтара

© PDF: Kamunikat.org 2023

Этнаграфічнае аканца

Жаночыя камплекты з чэпцамі і мужчынская сарочка. Гайнаўшчына. (Этнаграфічны музей у Торуні).

НОВЫЯ ВЕСТКІ АБ БЕЛАРУСКІМ ДРУКАРЫ СПІРЫДОНЕ СОБАЛЮ

(Працяг са стар. 3)

скім друкаром В. Ф. Бурцавым, які, як кажуць дакументы маскоўскіх архіваў, купіў у беларускага друкара «формы, в чом льют книжные печатные слова», а таксама хацеў набыць «формы бумажные». Сувязь магілёўца з многімі гарадамі, у тым ліку з Варшавай, Кіевам і Масквой, сведчаць аб яго шырокай гандлёвай і культурнай дзейнасці. Ёю займаўся таксама яго бацька, магілёўскі бурмістр Багдан Ігнатавіч Собаль, вядомы сваёй дзейнасцю, накіраванай супроць уезду ў 1618 годзе ў горад Іасафата Кунцэвіча. Як сведчаць новыя гістарычныя крыніцы, бацька Спірыдона Собаля трымаў на рынку Магілёва «полторы крамы», якія друкар прадаў у 1636 г. Іншыя запісы гавораць аб даўгах розным асобам. Самай цікавай, аднак, крыніцай з'яўляецца завяшчанне беларускага друкара, складзенае 3 лютага (старога стылю) 1645 г. у Магілёве. З яго мы даведваемся аб найбольш цікавых і вельмі істотных падрабязнасцях яго біяграфіі.

Матка і бабка С. Собаля паходзілі з Магілёва, дзе мелі сваю нерухомую маёмасць. Трэба без усякага сумнення лічыць, што бацька Собаля таксама паходзіў з Магілёва. У 80-х г.г. XVII ст. у магілёўскіх магістрацкіх кнігах успамінаюцца прозвішчы Собаляў: Філіпа Собаля, «райцы могилевского» і іншых. У Спірыдона былі брат Сямён, сястра, а таксама чатыры сыны: старэйшыя — Яўціхій і Цімафей і малодшыя (у 1645 г. яшчэ непаўналетнія) — Іван і Ляонцій. Двум апошнім друкар завяшчаў «дом с пляцом... на горе Илинской», чатыры валокі, дзве сенажаці над Дняпром і іншую нерухомую маёмасць, а таксама па 600 не надрукаваных да канца «Апосталаў». Старэйшаму сыну Яўціхію, які з'яўляўся каралеўскім пісарам і слугой кароннага канцлера Е. Асалінскага, ён пакінуў даволі вялікую суму грошай — 1200 польскіх злотых.

Самае каштоўнае ў духоўнай спадчыне Собаля — гэта ўпамінанне аб поўным тыражы 1200 штук кніжкі «Апостал», 44 аркушы якой былі ім надрукаваны і знаходзіліся як задатак у сыноў сястры друкара — Яўхіма і Матвея Хадаровічаў. Трэба меркаваць, што было гэта вядомае сёння выданне 1638 года (ці яго другі тыраж), якое, як выходзіць з вышэй сказанага, было пачата С. Собалем у Магілёве і закончана пазней, ужо пасля смерці друкара.

С. Собаль памёр у 1645 годзе. У канцы свайго жыцця ён пастрыгся ў манахі Кіева-Пячэрскага манастыра, атрымаўшы пры гэтым імя Сільвестр.

Запісы ў судовых кнігах львоўскіх архіваў гавораць нам аб яго сувязях таксама з гарадамі Камянец-Падольскі, Львовам і Сокалем (на поўнач ад Львова). На падставе іх прыходзім да вываду, што хутка пасля лютага 1645 года Спірыдонам Собалем было складзена другое завяшчанне (або дапаўненне да першага), на моцы якога сокальскай цэркві і брацтву св. Мікалая былі завешчаны некаторыя рэчы друкара (у «магілёўскім» завяшчанні нічога падобнага не ўпамінаецца). Сярод іх знаходзіліся: 14 кніг, дзве гравіраваныя пласцінкі і два жалезныя валікі. Усё гэта затрымаў львоўскі духоўны Сямён Барановіч, але па патрабаванню прадстаўнікоў г. Сокаля вымушаны быў усё гэта вярнуць. Другое завяшчанне было занесена ў кнігу камянецкага гарадскога суда 7 жніўня 1645 года (кніга да сёння не захавалася).

У сувязі з вышэй сказаным неабходна карэнным чынам змяніць пункт гледжання А. С. Зярновай, якая прыпісвала Собалю надрукаванне «Букваря языка славенска» — кнігі, якая ўбачыла свет у друкарні Магілёўскага брацтва ў 1649 годзе. Гэта кніга была знойдзена ў Упсалі ў Каралеўскай бібліятэцы і апісана англійскімі вучонымі Дж. Барнікотам і Дж. Сімансам. Як адзначыў Дж. Сіманс, выявілася поўнае супадзенне гэтага выдання з выданнем буквара 1636 г. На падставе гэтага А. С. Зярнова прыйшла да вываду, што буквар 1636 г. надрукаваў Собаль. Цяпер ёсць падставы да сцвярджэння, што буквар 1649 г. надрукаваў яго памочнік, да якога перайшла частка друкарскага абсталявання беларускага друкара.

Такім чынам, невядомыя да гэтага часу крыніцы істотна дапаўняюць і часткова змяняюць нашы погляды на асобу беларускага друкара С. Собаля, дазваляюць адзначыць *яго* шырокія сувязі і разам з тым паставіць рад пытанняў на будучыню. Адно з іх — невысвеленыя адносіны Собаля да Сокальскага брацтва, а другое — пытанне аб другім завяшчанні друкара. Але пры вядомых на сёння крыніцах нельга пакуль што даць на ўсё гэта адказ.

Эдвард Ружыцкі

Куток практычных ведаў

СМАЧНЫЯ ДЭСЕРТЫ

ЛІМОННЫ КРЭМ

На 4 яечкі трэба ўзяць 1 лімон, 2 чайныя лыжачкі змеленага жэлаціна, 10 чайных лыжачак цукру.

Жэлацін намачыць у трох лыжачках халоднай кіпячонай вады. Калі ён набракне вадою, закіпяціць. Жаўткі расцерці з цукрам. З лімона выціснуць сок і дадаць яго да жаўткоў. Бялкі збіць на пену, да жаўткоў дадаць жэлацін, а калі маса стане гусцейшай, спалучыць яе з пенай і астудзіць. Крэм прыбраць джэмам з вішань або варэннем з вішань ці трускалак.

ВАНІЛЬНЫ КРЭМ

На гэты крэм бярэм чатыры жаўткі, 2 бялкі, 8 чайных лыжачак цукру, ванільны цукар, паўшклянкі салодкай смятанкі, 3 лыжачкі жэлаціна. Жэлацін намачыць у трох лыжках кіпячонай астуджанай вады, а калі набракне — закіпяціць. Жаўткі расцерці з цукрам, смятанку і бялкі ўзбіць на пену. Жэлацін змяшаць з жаўткамі, а калі маса пачне гусцець, асцярожна, але хутка спалучыць з пенай і збітай смятанкай. Крэм астудзіць. Падаваць прыбраны долькамі апельсінаў ці ягадамі з варэння.

МУС З КІСЛАЙ СМЯТАНЫ

На 2 шклянкі густой смятаны ўзяць 2 чайныя лыжачкі жэлаціна, 8 лыжачак цукру, 1 лыжку апельсіннай скуркі (смажанай у цукры) або пяць дэкаў разынак.

Жэлацін намачыць у трох лыжках кіпячонай, астуджанай вады, а калі набракне, закіпяціць. Смятану збіць венічкам на пену. Канчаючы збіваць, дадаць цукар і жэлацін, збіваць, пакуль маса не пачне гусцець. Вымяшаць мус з дробна нарэзанай лімоннай скуркай або разынкамі, выложыць у сподачкі для кампоту і паставіць, каб мус астыў. Падаючы, прыбраць долькамі апельсінаў або разынкамі.

МУС З МАННАЙ КАШЫ

На 3 шклянкі малака ўзяць 3 лыжкі маннай кашы, 3 лыжкі цукру, фруктовы сок, ванілін.

2 шклянкі малака закіпяціць з ванілінам. У гарачае малако ўліць манную кашу, размешаную з шклянкай халоднага малака. Дадаць цукар. Зняўшы з агню, збіць кашу венічкам, пакуль яна не астыне. Вылажыць кашу ў сподкі для кампоту, астудзіць. Мус падаваць з фруктовым сокам.

КАРМЕЛЕВАЕ МАЛАЧКО

На паўтары шклянкі малака ўзяць 2 яечкі, 2 лыжкі цукру, 1 лыжку кармелю, ванільны цукар.

Яечкі размяшаць з цукрам, малаком і кармелем. Змазаць маслам 4—5 кубачкаў у сярэдзіне, напоўніць іх кіпячоным малаком. Кубачкі ўставіць у посуд з гарачай вадой, падаграваць да таго моманту, пакуль маса не згусцее, выняць іх з вады і астудзіць масу, выложыць яе на талерачкі, паліць фруктовым сокам ці прыбраць джэмам.

Гаспадыня

Праз дзве гадзіны Вайтхазе пабудзіў Альтэнкірха. Пасля яго па чарзе вартавалі Будэр і Франке. Мартынава не будзілі — потым зрабілі выгляд, што проста забыліся пра яго.

Удзень Франке з Альтэнкірхам абследавалі навакольны лес і натрапілі на густы сасоннік — месца больш бяспечнае, чым тое, дзе яны зрабілі прывал. Вельмі ўзрадаваліся, калі набрылі на ручай з чыстай, празрыстай вадой, але адразу іх кінула ў жах, калі яны ўбачылі спарахнелы труп нямецкага салдата з выедзеным, мабыць, лісіцамі тварам. Калі яны падышлі бліжэй, угору ўзнялася чорная хмара мух, патыхнула страшэнным смуродам. Яны не адважыліся шукаць салдацкую кніжку ці апазнавальны знак — закідалі цела ламаччам і каменнем, прысыпалі зямлёй. Назад пабрылі панурыя, прыцішаныя.

Іх неадчэпна праследавала гэта жудасная карціна. Альтэнкірх стараўся падбадзёрыць Франке, а галоўнае — самога сябе. Гаварыў, што труп — гэта ўсяго толькі неадчувальная плоць, а не чалавек; што вайна аднолькава патрабуе ахвяр ад тых, каму суджана пакутаваць, як і ад тых, каму даводзіцца бачыць чужыя пакуты. Магчыма, салдат гэты памёр лёгкай смерцю, не адчуўшы нават болю, на зайздрасць тым, хто памірае ў муках. Быць немцам — значыць прыняць пакуты за Фатэрлянд.

— Кіньце гаварыць на гэту тэму, — нарэшце, абарваў яго Франке, і Альтэнкірх ужо больш не гаварыў пра забітага.

Пад вечар яны выйшлі на ўзлесак і ўбачылі поле і селяніна, які ішоў за плугам. Было ціха, ні ветрыку; сонца афарбавала поле і лес яркімі колерамі. Альтэнкірх і Франке стаялі, пазіраючы на селяніна, на толькі што ўзараныя барозны, на каня, што брыў, нізка апусціўшы галаву.

— Якраз, як у нас дома, — ціха прамовіў Франке.

Альтэнкірх маўкліва глядзеў на селяніна і думаў пра бацьку, пра сваё сапсаванае жыццё — ён мог бы цяпер ужо мець жонку, дзяцей... Але замест гэтага гойсае па нейкіх чужых лясах, пакрыўся з галавы да пят граззю, амаль зусім выбіўся з сіл, і ўсяму гэтаму не відаць канца-краю. «Было б хаця што выпіць, — падумаў ён. — Са шнапсам лягчэй цярпець».

Калі Альтэнкірх з Франке вярнуліся да сваіх, Вайтхазе сказаў, што ноччу ён сам пойдзе ў штаб групы Грэльхамера. Альтэнкірх адразу ж выклікаўся ісці з ім, але Вайтхазе напомніў яму, што падпалкоўнік Грэльхамер прызначыў яго начальнікам радыёгрупы, а камандзір не мае права без загаду пакідаць свой пост.

— Я афіцэр сувязі паміж вамі і Грэльхамерам, — сказаў Вайтхазе, — і прынясу вам яго распараджэнне. Папрашу, каб ён дазволіў вам адлучыцца на дзве ночы і дзень.

Альтэнкірх і сам цяпер зразумеў, чаму закарцела яму ісці з Вайтхазе: ён спадзяваўся, што з самалёту скінулі што-небудзь спіртное, і хацеў раздабыць сабе якую бутэльку.

— Паслухайце, Вайтхазе, — папрасіў ён. — Калі нам прыслалі каньяк ці што-небудзь такое, захапіце для мяне бутэльку, калі ласка. Хіба я не маю на гэта права?

— А-а, вось што вам захацелася! Добра, што-небудзь зробім, — паабяцаў Вайтхазе.

Ноччу Альтэнкірх спаў кепска, хоць усё яго цела аслабла ад стомы. «Які з мяне герой, — разважаў ён. — Раней я думаў, што магу вытрымаць немаведама што, але вось сілы мае канчаюцца. Колькі сутак ужо мардуюць мяне гэтыя лясы? Сем, восем? Ужо і не ведаю. Адно ведаю — яшчэ столькі я не вытрымаю. Недзе тут спіць Мартынаў, пракляты здраднік! У любое імгненне ён можа прыстрэліць мяне. Магчыма, за кожным кустом прытаіўся вораг, і ў любы момант на нас можа паляцець граната. Праклятая краіна — балоты, лясы! Я не баязлівец, але лепш ужо мець супраць сябе танкі і самалёты, чым гэтыя д'ябальскія лясы. Ціха, як на могілках. Хай бы ўжо зямля трэслася ад грукату бою. Але самае лепшае — шнапс.

Пад раніцу ён адчуў, што рукі і ногі яго калоцяцца. Адным махам ён ускочыў на ногі. Будэр, які нёс вахту, аж перапужаўся.

— Не, нічога, — шэптам супакоіў яго Альтэнкірх. — Проста не магу больш спаць. А вы?

— Мне спаць нельга, — таксама шэптам адказаў Будэр. — Я на варце.

— А мяне сон не бярэ. — Альтэнкірх азірнуўся навокал і пад нізка павіслымі галінамі елкі ўбачыў Мартынава і Франке, якія ляжалі, захутаўшыся ў плашч-палаткі і коўдры. Ён узненавідзеў іх за тое, што яны могуць вось гэтак спаць, і за тое, што яны не-

© PDF: Kamunikat.org 2023
© PDF: Kamunikat.org 2023

ТРЫБУНА чытачоў

ХТО ВЕДАЕ?

Мо хто з чытачоў «Нівы» ведае дажынкавую песню, якая пачынаецца словамі:

«Рада, рада, шэра перапёлка рада,
Што лета даждала.
Рада, рада, наша гаспадынька рада,
Што жыта нажала...

Прасіць яе адзін з нашых сябраў родам з Віленшчыны, а цяпер жыхар Легніцы. Ён таксама хацеў бы ведаць рэцэпт на талакно, якое рабілі да вайны сяляне пад Глыбокім.

ВЯСНА

Прыйшла вясна, прыгрэла сонца,
Цякуць ўжо першы ручайкі.
І сонца грэе ўжо бясконца,
Стаюць даўжэйшыя дзянькі.

А птушкі, што у цёплых краях,
Ужо вярнуліся да нас,
І разляцеліся па гаях,
І сталі весела спяваць.

Узрадаваная вясною
На двор выходзіць дзетвара
І занімаецца гульнёю
Па школьных шумлівых дварах.

Вясною кветкі зацвітаюць
На полі, ў лесе і ў лугах,
І птушкі весела спяваюць
У зялёных, шумлівых лясах.

Янка Грыгарук, Галады

ВЯСНА

Хутчэй прыходзь, вясна,
не дайся так чакаць,
хай выйдуць людзі ў поле
на ролі працаваць.

Хай зацвітуць вакола
сады, лугі, лясы,
а дзеці хай вясёла
крычаць:
«Мы кветачку знайшлі».

Ах, як прыгожа будзе
ў саду пад грушкай той,
дзе часта сустракаліся
ў нядзельку мы з табой.

І будзе бела, бела,
прыгожа, як у сне,
як ў снезе, будуць дрэвы
цвісці вакол мяне.

Матысюк Ніна, ЛО 10, Гайнаўка

ВЯСНА

Дуе цёплы вецер,
Снег на полі тае,
Многа вады ў рэчцы
Штодзень прыбывае.

Сонца моцна грэе,
Дрэвы расцвітаюць.
Птушкі з краёў цёплых
Да нас прылятаюць.

Суёпа Палаўянюк, Бельск

У Тапалянах будзе КЛУБ СЕЛЯНІНА

Чуў я калісьці, што нават чалавек чужы адразу пазнае святліцу ў вёсцы. Не трэба шукаць шыльды: амаль у кожнай святліцы дзверы і вокны адчынены насцеж. Або зусім іх няма. Вечарам таксама лёгка пазнаць святліцу: у хатах свецiць электрычнасць, а ў святліцы цёмна.

Гэтак было і ў Тапалянах. Будынак, прызначаны на святліцу, многа год страшыў людзей. Нават бэлькі паспелі перагніць: стаяла раскрытая.

Урэшце пачаўся рамонт. Будынак будзе прызначаны на клуб селяніна. Каб толькі пасля рамонту не пасціг яго лёс святліцы. Але гэта ўжо залежыць ад жыхароў вёскі.

М. Краўчук, Патока

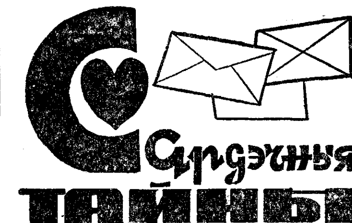
Злеўня

Нядаўна злеўня ў Дубічах Царкоўных (Гайнаўскі павет) пачала скупляць малако. На жаль, гэты мураваны, спецыяльна для гэтай мэты пабудаваны будынак мала калі адкрыты. Злеўня пабудавана сярод вёскі, і многія кажуць, што каб яна стаяла на канцы Дубіч, недзе каля шашы, іншы быў бы рух, бо і сяляне з Грабаўца сюды малако насілі б. А так злеўня не для іх.

Колькі тут ужо было малачароў! Але яны хутка кідалі работу з-за нізкай зарплаты.

Цяпер малако прымае Ніна Анапрыюк. Будзем спадзявацца, што яна зменіць старую «традыцыю».

М. Панфілюк

Дарагое «Сэрцайка»!

Мне 21 год. Сама я з вёскі, але ўжо два гады працую ў горадзе. Жыву на прыватнай кватэры. Разам са мной жыве адна маладая дзяўчына. Яна таксама з вёскі. Больш як паўгода я знаёма з Грышам. Гэта ветлівы, мілы хлапец. Пасля працы ён вельмі часта мяне наведвае. Сяброўка таксама мае хлопца і мы часта разам ходзім у кіно, у кавярню. Нам разам весела і мы прыемна праводзім вольны час пасля працы. Грыша ўжо не раз гаварыў, што хацеў бы са мной ажаніцца. Але я яшчэ не хачу выходзіць замуж і думаю, што яшчэ магу пагуляць. Але вось чаму я пішу да цябе, «Сэрцайка». У апошнюю карнавальную нядзелю была я на забаве ў вёсцы, з якой паходзіць мая сяброўка. Мы абедзве, нічога не гаворачы сваім хлопцам, паехалі да сяброўкі на вёску, спецыяльна на гэтую забаву. І тут я пазнаёмілася з іншым файным хлопцам. Працуе ён у Варшаве, мае вышэйшую адукацыю і добрую пасаду. Ён мне наогул спадабаўся. Пасля забавы правёў мяне да бацькоў сяброўкі. І так мы расталіся. Абяцаў, што хутка напіша пісьмо. Так і было. Неўзабаве я пісьмо атрымала. Піша, што вельмі за мной сумуе. А ў другім пісьме запрашае мяне да сябе ў Варшаву. Я б ахвотна з ім спаткалася, але не ведаю, ці выпадае мне ехаць да яго? Я надалей хаджу з Грышам, але прызнаюся, што пасля таго, як я пазнаёмілася з Віктарам — так завецца гэты «варшавяк», Грыша мне стаў зусім абыякавы. Няма ўжо ахвоты з ім і спатыкацца. А ён жа думае так паважна. Парай, «Сэрцайка», як мне паступіць?

Еля

Еля! Відаць, Грышы ты не кахаеш. Ходзіш з ім, але толькі таму, што ён добры калега. Свечаць аб гэтым хаця б і тое, што пры першай нагодзе табе ўжо падабаецца іншы хлопец. Вядома, сэрцу кахаць не прыкажаш.

Адносна Віктара: хаця ён табе і падабаецца, але ехаць у Варшаву не раю. Замала знаеш ты яго, а можна сказаць, што і зусім не, а ацэнка чалавека з першага погляду можа аказацца памылковай. Дарэчы, дарога з Варшавы да цябе таксама не даўжэйшая і, калі ты яму сапраўды падабаешся, дык ён першы да цябе прыедзе.

Сэрцайка

На сходзе гмiннага камітэта

28.II.1973 г. у Шудзялаве (Сакольскі павет) адбыўся сход гміннага камітэта ПАРП, прысвечаны пастановам VII пленума ЦК ПАРП.

Члены камітэта звярнулі асаблівую ўвагу на неабходнасць павышэння грамадскай адукацыі ў школах, на барацьбу з рознымі праявамі злачыннасці, на стварэнне клімату добрай працы.

Вырашана было таксама правесці ў клубах і святліцах гутаркі з моладдзю на выхаваўчыя тэмы.

У. Х.

Кансультацыя ЮРЫСТА

ПЫТАННЕ: Ці няздольны да працы можа атрымаць у спадчыне сельскую гаспадарку? У канкрэтным выпадку ёсць гаспадарка каля 10 га, а наследнікі — пражываючы ў горадзе інвалід II групы і пражываючы на спадчыннай гаспадарцы наследнік, якому мінула 68 год. Ён апрацоўваў гаспадарку з дапамогай сына і жонкі. Што будзе, калі наследнікі не згодзяцца, каб атрымаць сельскую гаспадарку?

АДКАЗ: Па закону, калі наследнікамі з'яўляюцца поўнасцю не здольныя да працы людзі — гаспадарка прыпадае дзяржаве. Наследнікі атрымоўваюць поўную сплату сваіх удзелаў. Дзяржава сплачвае месячнымі ратамі, якія не могуць быць вышэйшымі 2500 зл.

Наследнік, які пражывае ў горадзе, ні ў якіх умовах не мог бы атрымаць гаспадарку. Затое наследнік, які дагэтуль знаходзіўся на гаспадарцы і апрацоўваў зямлю з дапамогай членаў сваёй сям'і, можа атрымаць гаспадарку, калі магчымасць кіравання гаспадаркай існуе надалей. Калі ён гэткіх магчымасцей цяпер не мае або надалей апрацоўваць зямлю не можа — зямлю забярэ дзяржава, а ён атрымае сплату.

Млын добры, але...

У Номіках Сакольскага павету ёсць прыватны млын пана Сломы. Млын добры, добра робіць пыталь і іншыя перамолы. Людзі едуць сюды здалёк: з-пад Кузніцы, Бабік, Саколкі і Шудзялава. Часам за 20 кіламетраў. Але адна бяда і марока: млын пабудаваны далёка ад вёскі (больш як за паўтара кіламетра) і пры ім няма ніякага будынку, каб людзі маглі дзе пагрэцца і адпачыць. Яны вымушаны сядзець у млыне: дрэмлюць на мяшках збожжа. А вельмі часта бывае, што, каб змалоць, трэба чакаць і двое сутак сваёй чаргі.

Такая самая справа і з коньмі. Няма тут для іх ніякай шопкі, ні хлява. Коні стаяць у чыстым полі. Добра, калі спрыяе пагода, а калі ідзе дождж ці снег?

А. С.

ДА ЧАГО ДАЖЫЛІСЯ

Гаспода ў Кляшчэлях.

Хто не быў, той не ведае, да чаго дажыліся Кляшчэлі. Больш месяца ўжо закрыта гаспода. А тут харчэўцца шмат працаўнікоў ГС, ПОМ і даязджаючых у школы вучняў. Тут таксама па панядзелках адбываецца торг. Вяртаючыся з яго, гаспадары лаюць кляшчэлеўскае кіраўніцтва за тое, што няма дзе нават купіць сухой булачкі, не гаворачы ўжо аб цёплым супе. А ці ж нельга было б на панядзелак абсталяваць тут перадзвіжны кіёск з булкамі і падагрэтай кілбасай? Няма каму пацікавіцца гэтай справай.

Тэкст і фота Мікалая Корха з Чэх Арлянскіх

Міхась Красоўскі, Малынка. Добра зрабілі, што не выкінулі «Шпірыентаў» у печку. Будзем друкаваць.

Іван Грыгарук, Клейнікі. Вершы прачыталі з вялікай прыемнасцю. Абавязкова надрукуем. Чакаем таксама наступных вершаў. Толькі дакладней пішыце наш адрас: на гэтым лісце не было ўказаны горад.

К. з Козлік. Чытайце дакладней «Ніву». Мы ўжо не раз пісалі, што ананімных матэрыялаў не друкуем. «К» хоць і вялікае — ананім.

адрыўная частка гэтых лясоў. Яму да жудасці захацелася закрычаць. Але гэта рабіць было нельга. З таго моманту, як яго група спусцілася на парашутах, яны размаўлялі шэптам і толькі зрэдку напаўголаса. — Больш я не вытрымаю гэтага шэпту, — прастагнаў Альтэнкірх. — Вам ён не дзейнічае на нервы?

— Гэта не самае горшае, — адказаў Будэр.

Тут Альтэнкірх зноў успомніў пра забітага салдата.

— Каб вы бачылі такога мерцвяка і вам захацелася б крычаць.

— Вы ж за вайну не адзін, пэўна, труп бачылі?

— Нельга сядзець, склаўшы рукі, — рашуча сказаў Альтэнкірх, відавочна, прыняўшы нейкае рашэнне. Ён падышоў да Мартынава, схіліўся над ім і патрос за плячо. — Хопіць дрыхнуць, Іван, паднімайся.

— Куды гэта вы накіроўваецеся? — запытаў Будэр.

— На разведку. Паднімайся, Мартынаў; рэ-каг-на-сці-роўка, панімай?

— Але ж, — запярэчыў Будэр, — обер-лейтэнант забараніў вам адлучацца ад рацыі.

— Самае позняе чакайце нас вечарам, — сказаў Альтэнкірх. — Калі прадасцё мяне Вайтхазе, я пракачу вас на саначках, зразумелі?

Будэр прамаўчаў, але цвёрда вырашыў расказаць пра ўсё Вайтхазе, калі той вернецца. *(Працяг будзе)*

КІНО

ГАЙНАЎСКІ ПАВЕТ

Кляшчэлі
„Jutro na orbitę" (radz.), 27—28. III. „Sokoły" (węgierski), 29—30.III. „Pilot helikoptera" (rumuński), 31.III.—1.IV.

Нараўка
„Dzikie dziecko" (franc.), „Dawid Copperfield" (angl.), 28.III.—1.IV.

Нарва
„12 krzeseł" (radz.), „Perła w koronie" (polski), 28.III—1.IV.

Чыжы
„Polonez Ogińskiego" (polski), „Ucieczka w milczenie" (NRD), 28.III.—1.IV.

Дубічы Царкоўныя
„Gangsterzy i filantropi" (polski), „Ostatnia gra Karima" (radz.), 28.III—1.IV.

Арэшкава
„Pamiętnik szalonej gospodyni" (USA), „Bitwa o Kozi Dwór" (polski), 31.III.—1.IV.

БЕЛЬСКІ ПАВЕТ

Боцькі
„Przez pustynię" (meksykański), „Szerokiej drogi kochanie" (polski), 31.III.—1.IV.

Орля
„Ballada o Cable u Hugue u" (USA), „Zdobywcy nieba" (radz.), 28.III.—1.IV.

Райск
„Trup w każdej szafie" (czeski), „Bajka o Mrozie Czarodzieju" (radz.), 28.III.—1.IV.

САКОЛЬСКІ ПАВЕТ

Крынкі
„Labirynt miłości" (radz.) 27—28.III. „Straszliwe skutki awarii telewizora" (czeski), 29—30.III. „Woda życia" (radz.) 31.III—1.IV.

Шудзялава
„Ballada o Cable u Hugue u" (USA), „Siedem dziewcząt kaprala Zbrujewa" (radz), 28.III.—1.IV

Янаў
„Sąsiedzi" (polski), 28.III.—1.IV.

СЯМЯЦІЦКІ ПАВЕТ

Нурэц
„Cierpienia młodego Bohaczka" (czeski), 27—28.III. „Dziewczyna inna niż wszystkie" (angl.), 29—30.III. „Szczęście Anny" (radz.) 31.III.—1.IV.

Мельнік
„Dziewczyna z walizką" (włoski) 27—28.III. „Lekcja odwagi" (czeski), 29.III.—30.III. „Ktoś za drzwiami" (franc.), 31.III.—1.IV.

Мілейчыцы
„Morderca na zawołanie" (NRD), 27—28.III. „Ucieczka w kajdanach" (USA), 29—30.III. „Dziewczyna inna niż wszystkie" (ang.), 31.III—1.IV.

ДУБРОЎСКІ ПАВЕТ

Сухаволя
„150 na godzinę" (polski), „Dwaj panowie bez parasola" (rumuński), 28.III—1.IV.

Новы Двор
„Film o miłości" (węgierski), „Małżonkowie roku II-go" (rumuński), 28.III.—1.IV.

Ніва

Organ Zarządu Głównego Białoruskiego Towarzystwa Społeczno-Kulturalnego. Wydawca: Białostockie Wydawnictwo Prasowe RSW „Prasa-Książka-Ruch". Redaguje Kolegium. Adres Redakcji: Białystok, ul. Wesołowskiego 1. Numer przy przesyłkach pocztowych: Redakcja tygodnika „Niwa", Skr. poczt. 281, 15-950 Białystok. Telefony: Redaktor Naczelny i Sekretarz Redakcji 2-10-33, publicyści 2-32-41 do 45 (centrala). Cena prenumeraty krajowej: rocznie: 28,80 zł., półrocznie: 14,40 zł, kwartalnie: 7,20 zł. Prenumeraty przyjmowane są do dnia 10 każdego miesiąca poprzedzającego okres prenumeraty. Prenumeraty na kraj dla czytelników indywidualnych przyjmują Urzędy Pocztowe oraz listonosze. Można również wpłaty na prenumeratę indywidualną dokonywać na konto I Oddziału Rejonowego „Ruch" w Białymstoku 150-6-161 NBP I OM Białystok. Na odwrocie blankietu należy podać okres prenumeraty i tytuł zamawianego pisma. Wszystkie instytucje państwowe i społeczne w miastach, zamawiają prenumeratę wyłącznie za pośrednictwem Oddziałów i Delegatur RSW „Prasa-Książka-Ruch". Pozostałe — mające siedzibę na wsi lub w innych miejscowościach, w których nie ma Oddziałów i Delegatur zamawiają prenumeratę za pośrednictwem Urzędów Pocztowych. Prenumeratę na zagranicę przyjmuje: RSW „Prasa-Książka-Ruch" Biuro Kolportażu Wydawnictw Zagranicznych, Wronia 23, 00-840 Warszawa. Konto PKO Nr 1-6-100024. Cena prenumeraty dla zagranicy jest wyższa od prenumeraty krajowej o 40%.

BZGraf. Nakład 7.760 K-1

ДОБРЫ ХЛОПЕЦ

Вы пытаеце пра Васю Глечыка? Калі ласка! Без запінкі скажу — добры хлопец! Я з ім сябрую даўно. Праўда, некаторыя яго папракаюць: п'е, маўляў. Ну, п'е. А каму якая справа, калі мы і вып'ем? Ды і хто б на Васіным месцы ўстаяў, хто б не запіў? Для гэтага трэба быць гранітнай глыбай, а не чалавекам з такім добрым сэрцам, як у Васі. З трэцяю жонкаю хлопец разышоўся. Чалавек — душа, а на жонак яму не пашанцавала. Другі ўсё жыццё стогне, валасы на сабе рве, што сышоўся з ведзьмай і ніяк адчапіцца не можа. А ад Васі трэцяя без аглядкі задала лататы. Ёсць праўда на свеце?

Сам Вася расказвае, як з першай было. Дзесьці ён там загуляў трошкі, прыйшоў дадому ў вясёлым настроі, а жонка, самі ведаеце, завяла: «Шляешся, сям'ю забыў...» І пайшла! Не спытала, ці еў, ці піў, а адразу сварыцца пачала. Ну, а Вася не з разгаворлівых, нават агрызнуцца не можа. А душа кіпіць. Вось ён, небарака, слухаў-слухаў, а потым адразу без слоў на рукапрыкладства адважыўся.

Не сварылася б — усё было б добра. Дык не, разбудзіла ў чалавеку звера. Знайшла зачэпку, абняславіла Глечыка і кінула.

Новая жонка таксама пяткамі бліснула. Зноў яму на жонку не пашанцавала. Прыйшоў ён да мяне, скардзіцца. А чым я дапамагу? Паспачуваў яму — толькі і ўсяго.

З трэцяй жонкаю Вася пражыў ладнавата. Але і дапякла сваркаю: маўляў, Вася грошы прапівае. Адкойчы ён не стрымаўся. Пабіў посуд, мэблю паламаў. Тут суседзі ўвязаліся, міліцыю выклікалі. Вярнуўся Глечык дамоў толькі на шаснаццаты дзень, стрыжаны. Якое ўжо тут жыццё?! Пайшоў Вася куды вочы глядзяць.

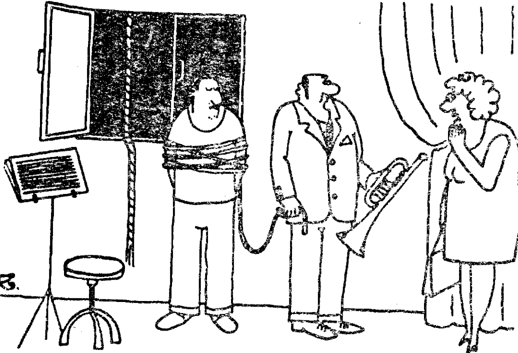
Добры хлопец Вася, а ў такое крутое становішча трапіў. Жыць трэба, а грошай няма. Ну, пазычыў у аднаго, у другога, у трэцяга. Дык пацярпіце, пачакайце, пакуль чалавек разжывецца, пакуль лішнія грошы будзе мець. Аддасць. Дык жа не. Напамінаюць пра даўгі, сэрца Васева трывожаць. На днях сустрэў мяне Бабенка і ні з таго, ні з сяго: «Ну і свіння твой Глечык! Пазычыў у мяне дзвесце злотых, а цяпер вочы адводзіць». Брыдка слухаць. Можна падумаць, што Бабенка за гэтыя грошы дачу сабе пабудуе або «Фіята» купіць. Ды ты радавацца павінен, што чалавеку дапамог у цяжкую мінуту!..

Менавіта такія вось адносіны да Васі на характар яго паўздзейнічалі. Пакуль цвярозы — добры хлопец! З ім і знайсці радасна і згубіць не шкада. А вып'е — на ражон лезе.

Не, вы як сабе хочаце, а мне шкада свайго сябра Глечыка, вельмі шкада.

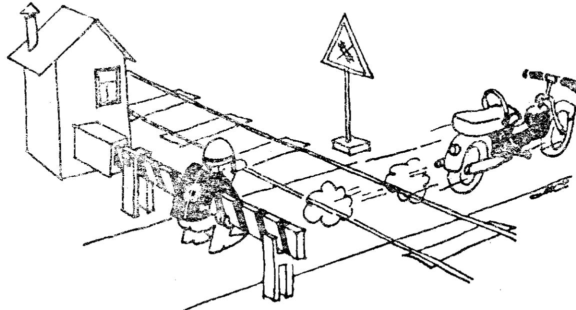
Уладзімір Філіновіч

У БАРАЦЬБЕ ЗА ЦІШЫНЮ

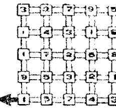
— Гэта наш сусед. Ён намагаўся ўкрасці маю трубу.

НІЎКА

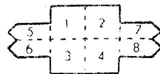
І ў хуткасці свае адмоўныя бакі.

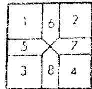
Галаваломка

Цыфравы лабірынт. Месца старту — правы ніжні вугал квадрата пад цыфрай 3, выхад — левы ніжні вугал квадрата пад цыфрай 1. Прайдзіце праз лабірынт такім чынам, каб сума пройдзеных квадратаў склала лік 45.

Адказ на заданне з папярэдняга нумара:

ХТО

— Вы новая сакратарка майго мужа?
— Так.
— Спадзяюся, вы не такая энергічная, як тая, што была перад вамі...
— А хто яна была?
— Я.

ДОБРАЯ ПРАФЕСІЯ

Настаўнік запытаўся ў вучня:
— Скажы, Ваня, якая прафесія табе найбольш падабаецца?
— Мне найбольш падабаецца прафесія майго бацькі — ён пенсіянер.

МІНІВЕРШЫ

ПРЫЗНАННЕ

Я люблю цябе да смерці,
Дарагая мая жонка.
Ты ў мяне не толькі ў сэрцы,
Але нават і... ў пячонках.

М. Вяршынін

ЧЫЯ ВІНА?

Дакаралі барана:
— Па дурасці збіў рогі!
Тут не мая віна:
Слуп не хацеў сысці з дарогі!

П. Шыбут

Без слоў.

...Пачнуць яго дакараць, што не выканаў сваіх абяцанняў, — ён зараз жа дае новыя.

...Ён згодзен стаць на галаву вышэй, але не ведае, на чыю.

ГУМАР З ...

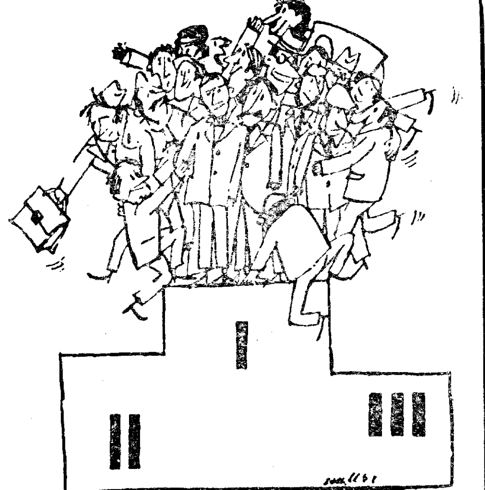
УПАЛЯВАЎ

Да аднаго пана завітаў у госці сябар і заказаў на абед смажанага зайца. Пан загадаў парабку Івану ўпаляваць дзічыну. Дарагому госцю неўзабаве падалі да стала смажаніну.

Калі госць смачна пад'еў, выпіў і абсмактаў костачкі, гаспадар дома вырашыў пахвастацца стараннасцю парабка і спытаў Івана:

— Як табе ўдалося так хутка ўпаляваць зайца!

— Выйшаў, значыць, на вуліцу, — пачаў Іван, — калі, бачу, бяжыць пад плотам. Дык я як бабахнуў, ён і не гаўкнуў.

Без слоў.

НЕ ПА-НАШАМУ...

Бабуля вырашыла купіць свайму ўнуку на дзень нараджэння транзістарны радыёпрыёмнік. Паказаў ёй прадаўшчык адзін, уключыў. Паслухала бабуля, павярцела яго ў руках, нешта не спадабалася. Прадаўшчык падаў другі. Паглядзела, паслухала яна і другі, потым паківала незадаволена галавою ды й кажа:
— Дайце я лепш вазьму першы, бо гэты нешта не панашаму балакае...

РОЎНА

— А парашок, які я вам прапісаў, прымайце роўна за пятнаццаць мінут да пачатку галаўной болі.

МІНІБАЙКІ

ШТО ТАКОЕ «НЕ ВЯЗЕ»

Сустрэў Воўк у лесе каня, у сані запрэжанага, і думае: «Мне б толькі на яго сані ўзабрацца, а там і да глоткі недалёка».

— Слухай, Конь, пусці мяне ў твае сані, ужо ж вельмі люблю катацца...

І сеў у сані. А там паляўнічы... Піф-паф, і мараль:

Любіш катацца — не ў свае сані не садзіся.

М. Азаў, У. Ціхвінскі

ПЕСНІ ПА ЗАЯЎКАХ

Па просьбе Пятра Ваўранюка з Козлік Гайнаўскага павету змяшчаем папулярную ў час вайны савецкую песню:

В ЗЕМЛЯНКЕ

Бьётся в тесной печурке огонь,
На поленьях смола, как слеза.
И поет мне в землянке гармонь
Про улыбку твою и глаза.

Про тебя мне шептали кусты
В белоснежных полях под Москвой.
Я хочу, чтобы слышала ты,
Как тоскует мой голос живой.

Ты сейчас далеко-далеко,
Между нами снега и снега.
До тебя мне дойти нелегко,
А до смерти — четыре шага.

Пой, гармоника, вьюге назло,
Заплутавшее счастье зови.
Мне в холодной землянке тепло
От моей негасимой любви.

ТАТКА ПАЕХАЎ

Татка паехаў у далёкае падарожжа, і Сярожа разам з мамай пайшлі праводзіць яго. Да гэтага часу Сярожа яшчэ ніколі не быў на вакзале.

— Мама, а што гэта за будыначкі, у якіх так многа вокан? — запытаў Сярожа.

— Гэта вагоны, сынку, — адказала мама, — а іх цягне вялікая і магутная машына — цеплавоз.

— Цеплавоз, — паўтарыў Сярожа. — Ён цяпло возіць?

Развітаўся Сярожа з таткам. Цягнік рушыў. Татка рукою махаў з вагона Сярожы і маме, аж пакуль яго не стала відаць.

— Мама, мамачка, — закрычаў Сярожа. — Ты казала, што гэта цеплавоз, а гэта не цеплавоз, а таткавоз. Бач, паеў нашага татка.

Ю. Гекельман

КУРЁЗЫ

САПЕРНІЦЫ ПІЗАНСКАЙ ВЕЖЫ

Італьянскі горад Піза праславіўся сваёй падаючай вежай. Аднак ёсць у Еўропе і іншыя гарады, якія ганарацца сваімі «падаючымі вежамі». Так, на радзіме Каперніка ў горадзе Торуні гарадская вежа, што пабудавана ў пачатку XIV стагоддзя, з-за апоўзня значна нахілілася. У горадзе Замбковіцы ў Сілезіі знаходзіцца другая польская «падаючая вежа» з яшчэ большым вуглом нахілу. Ёй ужо 600 гадоў. Вышыня яе — 34 метры, акружнасць — 40 метраў, таўшчыня сцен — 2,5 метра. Вежа нахілілася яшчэ ў 1598 годзе.

БОЛЬШ ВЫНОСЛІВЫ, ЧЫМ ЦЯГАЧ

Першая ў свеце калекцыя, якая адлюстроўвае гісторыю аўтамабілебудавання, належыць французскай фірме Рэно. Што датычыць другой па велічыні калекцыі, то думкі спецыялістаў разыходзяцца, аднак большасць схільна аддаць перавагу збору гандляра аўтамашынамі бельгійца Гіслана Махі. Ён захоўвае шэсцьдзесят аўтамабіляў, што створаны з часоў нараджэння гэтага віду транспарту і да пачатку другой сусветнай вайны.

Уладальнік гэтага цікавага музея з поўнай перакананасцю заяўляе, што старадаўнія машыны з'яўляюцца значна больш трывалымі, чым сучасныя. Свае словы Махі падмацоўвае паказам «Дарака» выпуску 1913 года. Гэту машыну ён знайшоў у 50-х гадах у Пірынеях і з дапамогай амерыканскага цягача вырашыў адбуксіраваць у Бельгію. Аднак у дарозе цягач зламаўся і сам закончыў шлях на прычэпе ў «дзядулі» сучасных аўтамабіляў.

Спытайце ў падлюгі, што такое подласць — палезе за слоўнікам.